

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Égész évre 28 kor., fél évre 14 kor., negyed évre 7 kor.,
egy hónapra 2 kor. 40 fillér. — Egyes szám ára 10 fillér.

Feltáta szerkesztő és kiadó tulajdonos:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkirály-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény ide intézendő.

Kiadóhivatal: belközép-utca 4. sz.

Megjelenik minden nap, az ünnepek és vasárnapok kivételével.

Hirdetések □ emként 10 fillér, nyitólir egy petít sor területenként 40 fillér.

Az ország egészsége.

Kolozsvár, jan 26.

Hazánk közegészségügye igen érdekes és tanulságos vitára adott alkalmat a belügyi tárcza tárgyalásánál. Tekintve az ügynek mindnyájunkat közvetlenül érintő fontosságát, mindenesetre a köznek tesszünk szolgálatot, ha e fejezetre visszatérünk.

Két orvos képviselő foglalkozott a kérdéssel: Papp Samu és Major Ferencz. Ebből is látszik, hogy jó lesz, ha a választók szakítanak a régi hagyományokkal s arra törekszenek, hogy közéletünkben nemcsak a jog és a politika, hanem általában minden ágazat és tényező méltóan legyen képviselve a törvényhozásban, a hol minden jelentéktelen politikai incidensre egymást érik a fölszólalások, de majdnem észrevétlenül siklanak át oly fontos kérdések fölött, mint a közegészségügy.

Ha ezuttal kivételt konstatálunk, ezt csak a miniszterelnök, mint belügyminiszter fölszólalásai eredményezték, a melyek egyfelől a kérdést a maga teljes jelentőségében állították a közvélemény elé; másfelől azt a megnyugtató tudatot erősítették meg, hogy ha a törvényhozás keveset is törődik ezzel a kérdéssel, annál komolyabban fogja föl kötelességét a kormány, a melynek széles alapon nyugvó, céltudatos közegészségügyi politikája van.

E program egyik rovatába azok az intézkedések tartoznak, a melyek már megtétettek. És itt első sorban a fertőző betegségek ellen fogathat vett óvintézkedések érdemelnek említést. Így a veszedelmes trachoma ellen egész rendszeres irtó hadjárat indított, mely célra az orvosok külön kitanítottak, szaporítottak s a buzgóbbak jutalomban részesítették s külön trachoma-kórházak állítottak föl. A nemzeti szempontból annyira fontos gyermekhalandóság különös gondját képezte és képezi folytonosan a mai kormánynak. E tekintetben teljes önérzettel hivatkozhatott Széll Kálmán arra, hogy az utolsó 30 év alatt összesen nem történt annyi, mint az ő kormányzata alatt. Évenként nyolcz-tízezer gyermek megmentéséről van szó azokban az intézkedésekben, melyeknek egy része a hétéven alóli gyermekek állami gondozásba vétele s a Fehérkereszt országos lelenczház egyesület fiókjainak szaporítása által máris áldásosan és eredményesen funkcionál, más része pedig országos lelenczházak és gyermekmenhelyek létesítése által nemcsak a elterjesztendő javaslatok révén nyer törvényes megoldást. Ezekkel kapcsolatban a szülészeti ügy is öröndetes lendületet vett, mert a tanfolyamok szaporítottak s minden megtétetett arra, hogy az ország legfélreesebb pontján se nélkülözzék a kellő szaksegélyt.

A gümőkór elleni védekezés financia-

lis eszközeinek biztosítására a pénzügyminiszterrel felynak a tárgyalások; az elmebetegek szaporodásával szemben részint új elmeosztály fölállítás, részint a meglevők helyeinek célszerűbb kihasználása által történt gondoskodás; végül pedig a tisztí orvosi vizsga tekintetében is folyamatba tétettek a tárgyalások, hogy segítve legyen a Major által „lealázónak” talált helyzet, mely szerint most nem csak szakerők vizsgáztatják az orvosokat. Ezzel összefügg a közegészségügyi rendszet fontos kérdése, melynek jelentősége főleg nagyobb városokban érezhető, a hol az élelmi cikkek hamisításával terjesztik az üzelmeket. Ez, valamint az iszákosság ügye szintén nem került el a kormány figyelmét s a fönnálló törvények keretében megtette a lehető intézkedéseket addig is, míg törvényhozási uton gyökeresebben segíthet a bajokon.

Mert a program második fejezetében a közelebbi tervekkel ismerkedünk meg.

Itt pedig első sorban azt említjük meg, a mit Széll Kálmán szerényen a mostani közegészségügyi törvény módosításának nevez, a mi mögött azonban, korábbi közleményekből tudjuk, az államosítás lappang. Ezzel kapcsolatban lesz kielégítve az orvosok sorsának, existenciájának javítására vonatkozó kívánság és sok egyéb követelmény, a mi a közegészségügyi adminisztrációra vonatkozik.

TÁRCZA.

A kolozsvári hírlapirodalom multjából.

Mai embernek szinte lehetetlen elképzelni azokat a primitív állapotokat, melyek hatvanhetven esztendővel ezelőtt is a magyar zsnurnalistikában uralkodtak. A nyilvánosság legegyszerűsebb és leghatalmasabb faktorának, a hírlapnak, mai és hatvan esztendővel ezelőtt való szervezete között körülbelül égbekiáltóbb a különbség, mint akár Makó és Jeruzsálem között. A legszerényebb vidéki napilap is ma már akkora apparátussal rendelkezik a közszolgálat és a lap szellemi részének napról-napra való előállítására, minővel az akkurátosabb és kezdetlegesebb viszonyok között élő régi hírlapoknak egy heti száma is kiteltet volna. Kolozsvárt a negyvenes évekig zsnurnalistikáról alig lehet beszélni, hiszen a mi ebben az időben keletkezett, ma már csak kulturhistóriai érdekességgel bír. A negyvenes években, két komolyabb laptól (*Erdélyi Híradó*, *Mult és Jelen*) eltekintve, a kolozsvári zsnurnalistika még mindig embrió korát éli, a színvonalát illetőleg bizony alig állja ki a versenyt a ma derűre borura szaporodó és tisztán ollózársra berendezett vidéki heti nyomtatványokkal is. A tapogatózás, iránytalanság és mai szempontból nézve, a közönsé-

gesség jellemezte ezeket a különböző időközökben megjelenő lapokat, melyeknek homlokán a lap iránya szerint „általános ismertető”, „ismeret terjesztő”, „szivképző”, „közhasznú” és más efféle naiv banálítások függtek.

Hogy szellemi téren minő elmaradottság uralkodott az országban még a század első felében is, arra nézve legérdekesebb példák ezek a hírlapok, melyek szükségesnek látták még az olyan kuriozum szerű ismertetéseket is, mint például, hogy hol fekszik Spanyolország, vagy melyek Európának legnagyobb és legnevezetesebb folyói, hétről hétre kimerítő cikkek formájában közölni. Ez a szempont azonban teljesített munkájuknak a fontosságát teszi nyilvánvalóvá és egyszersmind igazi jelentőségükről is tanuszkodik. Szomorú dolog, de úgy van, hogy mikor más nemzetek már harmadik, negyedik megújodását éltek kulturájuknak, nálunk a közszellem alig állt magasabb lokon, mint ma a Balkán államokban s valósággal tanítómesteri feladatra kellett vállalkozni azoknak az ideálisabb lelkű embereknek, kik a tömeg nevelésének nehéz és vigasztalan munkáját végezték.

Ötven hatvan esztendő perspektíváján keresztül nézve, természetesen sok olyan furcsaságot fogunk találni ezekben a hírlapokban, melyek mosolyra indítanak, jöllehet azok a furcsaságok csak előttünk ilyenek, kik az évtizedek távolán át, fejlett és egészen megváltozott viszonyok magaslatáról szemléljük a tőlünk távol álló idők életét.

A mai zsnurnalistikának legerősebb oldala,

a hírszolgálat, ugyancsak pátriarkális módon volt ellátva a régi hírlapokban. Nincs elég terünk hozzá, hogy megfelelő szemelvényeken bemutathassuk a kolozsvári zsnurnalistika embriokorabeli arculatát, épen azért csupán a hírszolgálat szempontjából elevenítsünk fel itten egy pár adatot, melyek helyi vonatkozásaiknál fogva is megérdemlik az elolvasást. Az alább közölt híreket a *Kis Követ* című „általános ismertető” hetilap 1846-iki évfolyamából szedtük össze, annak jeleül, hogy a *Kis Követ* derek szerkesztősége nem kímélve költséget és fáradságot, minden lehető megmozgatott arra nézve, hogy olvasóit minél kiválóbb általános ismeretekkel lássa el. Ezek az érdekes dolgok a lap *»Pólléktár«* című rovatában vannak elmondva, mely a rövidebb helyi és nagyvilági hírek felől informálta az olvasókat. Ime a hogy következnek:

I.

Május 16-án Monostoron országos vásár napja volt, de a börtököt Kolozsvárt a b. magyar utcában 442. szám jegyű háznál árulták, — mert azon korcsmáros, kinek italában mágnesi erő van, oda költözött Monostorról — folyt az országos vásár a kapu alatt, — azon korcsmárosnál sok száraz torok szokott megenyhülni. Ne vegye magára a kinek egyik szeme nem fordult ott veresre, míg a más fejéren maradt ott.

II.

Kolozsvárt szerencsések valánk megérni valahára, hogy egy egészen új társaság lépé meg régtől fogva nyugvó érzelmünket — *Kornyám*

A másik figyelemreméltó terv a fürdőügy törvényes rendezését illeti, a mire nézve jelentékeny előkészületek tétettek. A kormányelnök szavaiból megelégedéssel látjuk, hogy a kormány teljes tudatában van e kérdés közegészségi, társadalmi és közgazdasági fontosságának.

Közegészségügyi téren nem is abban van a baj, mintha a kormány ezt a kérdést kicsinyelné, nem fordítana rá kellő gondot és áldozatot. A baj tulajdonképp a közönség közönyében s abban gyökerezik, hogy nincs elég érzéke az ide vonatkozó kérdések fontossága és nagy hordereje iránt. A magyar köznép sokkal többet törődik egy haszon-állatjának egészségével, mert ez előtte pénzösszegben kifejezhető értéket képvisel, mint a maga és hozzátartozói hogylétével, a minnek, az ő fogyatékos intelligenciája szerint, csak nagyon elvont értéke van. Ez a közöny és érzékhiány ellensúlyoz sok helyes és költséges intézkedést gyakorlati nyilvánulásában. Ezért a népet e tekintetben föl kell világosítani s a legáltalánosabb egészségügyi szabályok és intézkedések fontosságát és horderejét a tanintézetek útján kell terjeszteni és népszerűsíteni s ily módon az újabb nemzedéket ezekbe mintegy bele növelni. Egy nemzet haladásának, műveltségének legmodernebb fokmérője az egészségügyi viszonyok állapota.

És ha ebből a szempontból bíráljuk a jelen kormány ide vonatkozó intézkedéseit, még az ellenzék is kénytelen lesz lerakni a kritika fegyvereit azon elvitathatlan tények előtt, hogy a halandóság az utóbbi pár év alatt ötszázalékkal csökkent, a népszaporodás még kedvezőbb arányokban növekedett s a közegészségügyre összes állami kiadásunk husz százalékát fordítjuk, nem számítva a törvényhatóságok, városok és községek dotációját. Ez a nagy haladás örvendétes biztosíték kormányunk részéről hazánk közegészségügyének további hathatós fejlesztésére nézve.

Mihály uram igazgatása alatt. — Tegnap este gyönyörű és Párisban is páratlan operát adtak elő fényes lámpák villogása közt, mely szépen tűnik ki a sötétből, és figyelmet gerjeszt: a tisztelt halgató közönség molnár legényekből állott, némuláig elfogódott érzésében Jeles énekesnőnk *Csécse Mátyi* oly sugár hangokat siritett, a millyen a legremekebb selyem szál, s oly művészileg hogy a csóré fecskék s a kövek is megindultak, egy éppen közikbe koppna a kortina lebocsátásakor, valami szabóinas kezéből, s egy kecskebukára az egész társaság zöld ördöggé vált, elől futott a jeles énekesnő, utána a többi, ki az ablakon s a ház fedeleken át kasmatolának, mind annyi fekete macska; a tisztelt néző közönség a színpad alatt maradt örölni.

III.

Szinte köztudat, hogy Kolozsvárt a minap egy leány meghalt hirtelen és *varrótól lettek belsőjében*: azt sem mondhatjuk, hogy szándékkal, azt sem hogy a nélkül nyelte el.

IV.

Azt halljuk, hogy Fejér társasága hozzánk szándékszik jönni a nyárra; jó hogy eddig nem jött, mert a népkertben *megdudorodott volna az inge*.

V.

Kolozsvárt foly az országos vásár, csinos kancza csikók vagynak, deres is van egy kettő; a székely csikók legtüzesebbek, *egyét kettőt vinnyitnak, s mindjárt elragadják a legényt*.

A közölt mutatóványokból is eléggé kiderül, hogy a mi az elmésséget illeti, csóppet sem tu-

Politikai hírek.

Kolozsvár, jan. 26.

Hegedüs Sándor Lukács Béláról. A képviselőház tegnapi ülésének kiváló eseménye volt. **Hegedüs Sándor** miniszter gazdag és meggyőző adatokkal felszerelt nemes, szép beszédben kelt védelmére a szerencsétlen véget ért **Lukács Bélának**. De nem is védelem volt az, hanem formában és tartalomban egyaránt megragadó, igaz magasztalása az elhunyt kitűnőség nagy érdemeinek.

A minket, erdélyieket, különösbbe érdeklő beszédet lapunk más helyén egész terjedelmében közöljük.

Hegedüs beszédéről, mely általános és mely benyomást tett az egész Háza, a Magyar Nemzet mai száma így ír:

... Nem volna teljes a kép, a melyet **Hegedüs** tevékenységéről és karakteréről alkot magának a közvélemény, ha ki nem egészítené azokkal a vonásokkal, a melyek igazságérzetét, nemes és felekölt gondolkodását jellemzik.

S a mai ülésen volt alkalmunk egy aktuális eset alkalmából ezeket a karaktervonásokat közvetlenül látni. Szóba került a párisi kiállítás ügye, kapcsolatban a kormánybiztosság működésével. **Hegedüs Sándor** felhasználta az alkalmat, hogy kiragadva ezt a témát az ellenzéki szónok által fölvetett többi reszortkérdés tömegéből, lerójjá a nemzet s a kormány nevében a kegyelet és hála adóját a megboldogult **Lukács Béla** iránt, a kinek elévülhetetlen érdemeit, páratlan, szinte embertőlött munkáját s feddhetlen jellemét fölemelte arra a piedesztálra, a mely megilleti az oly férfiakat, a kik önzetlenül, szellemi és testi erejük teljes feláldozásával, sikeresen és dicsőséggel szolgálják hazájukat. **Hegedüs Sándor** a kitartó hű munkatársat, a nagytudású és tehetséges lért s az igaz jóbarátot állította elé, a midőn **Lukács Béla** szökölt s szívének minden hurja megrezdült szavaiban, a mikor emléket tisztán, minden salaktól menten, a hazafiság és becsületesség glóriájában övezetten, adta át az ország színe előtt a históriának.

Igy fogta fel a kegyelet e momentumát a Ház is, a mikor lelkes és egyértelmű helyesléssel kísérté **Hegedüs** miniszternek előadását. Arról tesz ez tanúságot, hogy az igazságérzet és a nemes gondolkodás közkinccse a nemzetnek, a melyet őrizni és ápolni minden államlérfiúnak legszentebb hivatása.

karkodott magával a szerkesztőség. A »Pótléktár« ban hétről-hétre jelentek meg ilyen modorban írott hírek-kék s ha helyi dolog véletlenül nem akadt, akkor sem jött zavarba a szerkesztőség úgy vélekedvén, hogy a »fa olaj jó moddal való eltartása«, továbbá a »holdkórosság« in tim nyavalyáinak az ismertetése még mindig van olyan fontos dolog, hogy a »Pótléktár« rovatban helyet foglalhassanak. A kis lapocskára valódi típusa a harmincz, negyven, sőt még az ötvenes évek hetilapjainak, melyek az ilyen pótléktári eseteken kívül, »rövid, nagyobb«, majd »érzékeny« beszélyeket közöltek különböző alkalom szerint és kimerítő tanulmányokat szenteltek a históriá, földrajz, csillagászat, neveléstan és egyéb studiumok összes közhelyeinek.

A kezdetlegesnek látszó eredmény azonban nehogy megtéveessen senkit sem a cél becsületességét és fontosságát illetőleg. A hazafias érzés, a nemes dolgok kultuszának szeretete hozta létre és tartotta fenn ezeket a lapokat, melyek épen azért, hogy a tömegre kívántak hatni a legszükségesebb ismereteknek a közlése volt feladatuk.

»Honom iránti meleg érzéstől indítva, egy képes folyóirat kiadására tökélttem el magamat« írja az »Irodalmi felszólításkban« a Kis Követ szerkesztője, nehaj Szentháromsági **Magyar** Lajos táblai jegyző, és ez a jóra való, becsületes szándék meg is látszik a lapján, mely a mai idők-höz képest való ögyetfogottságában is érdekesen jelzi a kolozsvári zsurnalisztika embrió korát, melyből a mai nagyobb apparatussal bíró, fejtett technikával és szorécsesebb erővel dolgozó zsurnalisztika kifejlődött.

A közlekedési bizottságból. A képviselőház közlekedésügyi bizottsága tegnapelőtt ülést tartott, a melyen a kormány részéről **Hegedüs** miniszter volt jelen. **Tolnay** Lajos körnök megnyitván az ülést, meleg szavakkal emlékezett meg a bizottság elhunyt elnökéről, **Lukács Béláról**. Az ülés napirendjének első tárgya a bizottság új elnökének, a házszabályok értelmében, titkos szavazással való megválasztása volt. Beadatott összesen tizenkét szavazat, a melyekből hat **Tolnay** Lajosra s ugyanannyi **Vörös Lászlóra** esett. A szavazatok ez egyenlő megosztása folytán az elnökválasztás nem történhetett meg s azt a legközelebbi bizottsági ülésre halasztották. Tárgyalás alá vette ezután a bizottság a kereskedelmi miniszternek a losonczi vidéki helyi érdekű vasut engedélyezéséről, továbbá a vinkovce-zsupinje-szávaparti és a ruma-kienáki helyi érdekű vasutak engedélyezésének megtörténtéről szóló jelentéseit. A tárgyalás közben egyes bizottsági tagok által fölvetett kérdésekre **Hegedüs** miniszter tüzetes felvilágosításokat adott a melyek során azt is kijelentette, hogy a helyi érdekű vasutügyről szóló törvényjavaslatot legközelebb a képviselőház elé terjeszti. A bizottság mind a három jeletést tudomásul vette. Ezzel az ülés véget ért.

Gazdasági munkásközvetítés.

Budapest, jan. 26.

Tavaszi, nyári és őszi a munka ideje a gazda életében; a tél a pihenés mellett az elmélkedés, önképzés és az előkészületek időszaka. Egyik kiegészíti a másikat, egyik nem lehet meg a másik nélkül; a tavasz, nyári és őszi munkája nélkül nem lesz a gazdának nyugodalmas tele, de viszont a téli tájékozódás és előkészület nélkül nem aknázhajta ki munkálkodásának eredményeit a kellő mértékben. Most van itt az ideje, a mikor latbavetésével mindannak, a mit állam, kormány, társadalom és szakszervezet a gazdasági javára nyújt, elő kell készíteni magának és testületeknek a jövő mezőgazdasági esztendő munkaprogramját: ezért szólalunk most fel, hogy felhívjuk a figyelmet egy nevezetes intézményre, melynek a modern gazda, a jó törekvő munkás számadásaiból nem szabad kimaradnia.

A miről szólni kívánunk: a gazdasági munkásközvetítés állami intézménye. Nem föltedezni akarjuk ezt most a közvélemény számára. Ismerik országszerte, bár még csak rövid idő óta működik csendben, de hatásosan; ezernyi a száma azoknak, gazdagoknak és szegényeknek, kik már mind halásan látják működése hasznát, célja nemességét, intencziói üdvösségét. Létesítése visszanyúl azokba a borus, de hál' Istennek már elmúlt időkbe, a mikor a mezőgazdasági munkásoknak szocialista agitátorok által lelketlenül szított mozgolódása nagy aratósztrájkokkal, s az ezekkel együttjáró nagy veszedelmekkel fenyegette az országot. Az ország egyes részeiben a gazdasági munkások arra készültek, hogy a legsürgősebb teendőik napjaiban egyszerre kiállanak a munkából, sztrájkolnak; a gazda, a ki hamarjában nem tudott kellő számu aratómunkást szerezni, annak volt kitéve, hogy idejében le nem aratott termése ott puztult el a szarán. Más vidékeken meg az volt a baj, hogy lett volna elég számmal munkás, a ki szívesen dolgozott volna; de nem jutott nekik aratómunka, tétlenül kellett tölteniök az időt, s ez a körülmény nagyon is fogékonyra tette a különben dolgozó népet a szocialista agitátorok izgatásai iránt. Ezekben a komor és sötét időkben állotta ki tűzpróbáját a munkásközvetítő intézmény; és hogy milyen derekasan állotta ki, mutatja az, hogy épen javarészt az ő működésének hatása alatt tűntek el az agrárszocializmus félelmes tünetei.

Egy magyar országgyűlési képviselő és lelkes gazda, **Bernáth Dezső** volt az, a ki az 1896-iki gazdaságkongresszuson, nagyszabású tanulmányban behatóan ismertette a mezőgazdasági munkások helyzetét, rámutatott arra, hogyan kell hozzáfognunk a nagy és nehéz kérdés megoldásához: munkásközvetítő intézményt kell teremtenünk, a mely munkást szerez a gazdának és munkát a józan munkásnak. **Darányi** miniszter örömmel s azzal a nemes készséggel, a mely őt a gazdákat érdeklő minden ügyben jellemzi, megragadta az életrevaló kezdeményezést és biztos kézzel fogott hozzá annak praktikus megvalósításához. Biztos kézzel, de bölcs előrelátással. Ha a könnyebb utat akarta volna választani, egyszerűen azt is megtehetné volna, hogy egyszerűen egy idegen palántát ültet át magyar földre. — Hiszen Angolországban, Franciaországban, Svájcban vannak ugynevezett munkásbivatalok már régen, Angolországban törvényhozási uton is vannak szervezve, Franciaországban munkástözsdéknek nevezik őket, Svájcban munkás-titkárságnak hívják — milyen könnyű lett volna egy ilyen mintát áthozni. De nem egy újabb idegen példa utánzása volt a cél, a mit **Darányi** miniszter maga elé tűzött; hanem az, hogy a magyar állapotok javítására teremtsen olyan intézményt, a melytől a magyar állapotok kívánának meg. Már pedig tudjuk, hogy mennyire speciálisak a magyar gazdasági munkáviszonyok, semmi idegen kaptala azokra nem illik.

Ezért törekedett **Darányi** miniszter olyan munkásközvetítő intézmény szervezésére, a mely a speciális magyar viszonyoknak megfelel. Es ezt a célját elérte. Miután dr. **Bernáth Dezső**vel egyetemben a főelveket megállapította, a szervezet részletes kidolgozásával **Bartók József** miniszteri osztálytanácsost bízta meg. És a földmívelési miniszterumnak ez a nélkülözhetetlen szakereje, ki a munkástörvények kodifikálásában is megmutatta kiváló képességeit, hivatott módon végezte el a megbízást, a munkásközvetítő intézmény pedig **Bernáth Dezső** vezetésével azóta mindmáig működik, erősödött, fejlődött öröndetes módon, áldásos hatással.

Az állam égisze alatt gyorsan bontotta ki szárnyait az új intézmény, azok alá fogva az egész országot. Mihelyt a szabályok a királyi jóváhagyást megkapták, körlevél ment az összes törvényhatóságokhoz, hogy válaszsák ki megfelelő s megbízható közegekből a munkásközvetítőket. De ott, a hol nagyobb számmal vannak munkások, nemcsak a törvényhatóságok székhelyein állítottak munkásközvetítőket, hanem az egyes községekben is, hogy közvetlenül rendelkezésére álljanak a munkát keresőknek. Főlegesen fejtegetni, hogy ez a hatalmas intézmény az ő sok száz fiókájával, mennyire fölötté áll azoknak a munkásközvetítőknél, a kik iparszerűen, pénzért üzik ezt a foglalkozást. Az állami munkásközvetítés mindenütt teljesen díjtalanul történik, sem a munkásnak, sem a gazdának a közvetítésért fizetnie nem kell, a munkásközvetítőket a kormány honorálja működésük arányában abból az összegből, a mely erre a célra a költségvetésben rendelkezésre áll. Táviró és telefon áll rendelkezésére a közvetítőknél, hogy sürgős esetben a legrövidebb idő alatt felelhessenek meg a követelményeknek, az államvasutak pedig kedvezményes áron szállítják a közvetített munkásokat oda, hol rájuk szükség van. De mindettől eltekintve, abban a tekintetben is biztosítékot nyújt ez az intézmény, hogy nála nem olyan kezekbe kerül az a munka, a melyek munkásközvetítés czégre alatt provízió fejében őket Amerikába viszik ki és helyettük galicziai vagy egyéb külföldi munká-

sokat hoznak ide be. Ám minden szónál jobban dicséri az állami munkásközvetítést az eredmény, erről pedig csak annyit mondunk most: a múlt évben harminckilenczezer mezőgazdasági munkás nyert elhelyezést ilyen közvetítés útján.

Ime, ez az intézmény az, a melyre föl hívjuk a figyelmet és a melyet különösen ajánlani azoknak, a kik célját és szervezetét ismerik, talán főlegesen is. Istápolója ez a magyar munkásnak, a ki dolgozni akar és tud és a kit sokszor azzal mentünk meg az agitáció karjaiból, ha munkához juttatjuk; segítője és támogatója ez a magyar gazdának; erős alap, a melyen a gazda és munkás régi, jó viszonyát helyreállítani s ápolni lehet, a mivel a gazdasági életnek egy nagy kérdését oldjuk meg, még pedig azon az uton, a melyen **Darányi** miniszter **Szél Kálmán** miniszterelnökkel együtt halad: a békés, áldásos munka útján. Nemes feladatot végeznek, a kik csak egy téglával hozzájárulnak ez intézmény épületének fejlesztéséhez, terjesztéséhez. Tegyük ezt a törvényhatóságok, tegyék a gazdák, tanítsák erre a magyar gazdasági munkást is. Nem csak a nemes czélunk szolgálnak ezzel, hanem jutalmat nyújtanak azoknak is, a kik az intézmény megeremtése körül szereztek érdemeket. Mert az intézmény virágzásában találják ők leg szebb jutalmukat. (K. sz.)

A fumei választások. Fiumében csütörtökön választották meg a városi képviselőtestület tagjait. A választások minden nagyobb emóció nélkül folytak le. Ötvenhat tagot választottak, köztük a liberális párt vezetéit, de a legradikálisabb autonomistákat is. 1600 választó közül mindössze 567-en szavaztak le. A horvátok és magyarok a szavazástól tartózkodtak.

A választás eredményét dr. **Mayländer** táviratilag tudatta gróf **Batthyány** Tivadarral. Fiume országgyűlési képviselőjével. Gróf **Batthyány** ezt az értesítést a következő dr. **Mayländer**hez intézett távirattal viszonzta:

▲ mai nap reám nézve is valódi ünnep. Boldog vagyok, hogy négy évi fáradozások és küzdelmek után Fiume ismét egy törvényes korszakba s egy a közjó érdekében kifejtendő munka korszakába lép. Nincs ma már kétség, hogy a függő kérdések azon módon fognak rendeztetni, mint én azt mindig egyedül törvényesnek és lehetségesnek tartottam s a mint ezt az országgyűlésen is ismételt szorgalmaztam. Hála **Szél Kálmán**nak, a ki a mi ügyünkben is szigoruan ragaszkodott és ragaszkodik jelszavához: törvény, jog és igazság. Szívélyes szeretkekvánat. Gróf **Batthyány** Tivadar, képviselő.

Az osztrák helyzet. Bécsből jelentik: Az osztrák kormány kebelében felmerült nézeteltérést kiegyenlítették. Ez főképp a miniszterelnök tapintatának tulajdonítható. — A képviselőház első ülésén **Weigel** dr., **Krakó** képviselője lesz a korelnök. Az ifjú csehek pártján kívül álló cseh radikális képviselők elhatározták, hogy a képviselőház első ülésén követelni fogják, hogy a miniszterelnök csehül is mondja el programbeszédét és a képviselőházban cseh nyelven tartott beszédekét szósz szerint vegyék föl a gyorsírói naplóba. Megjegyzendő azonban, hogy **Koerber** miniszter egyetlen szót sem ért csehül.

ORSZÁGGYÜLÉS.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest jan. 25.

Pichler Győző kezdte meg a kereskedelmi vitát és beszélt két óra hosszat, összehordva mindent, a miről csak hallott, vagy olvasott. Nem riasztotta őt vissza **Rosenberg Gyulának** az a tegnapi fenyegetése, hogy csak 12 felé jönnek a Házba, mert addig semmit sem mulasztanak. **Pichler** tehát csak beszélt egyre és szóba hozta **Lukács Béla** halálát is.

A szünet után **Hegedüs Sándor** miniszter mindjárt föl is hasznalta a kedvező alkalmat és teljes elégtételt szolgáltatott általános tetszés mellett az elhalt kormánybiztos emlékének. Ha már nem érthette meg **Lukács Béla** — mondotta beszéde végén a miniszter — hogy elismerésben részesüljön a nemzet részéről nagy műveért — most halála után, mondjuk ki kegyelettel, hogy nagy érdemeket szerzett az ország és nemzete érdekében. Legyen áldott **Lukács Béla** emlékezte.

A Ház általános, élénk helyesléssel fogadta **Hegedüs** miniszter beszédét.

Ezután még **Konkoly-Thege Miklós** szólt a költségvetéshez, mire a vitát holnapra halasztották.

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: **Szél Kálmán**, **Hegedüs Sándor**, **Cseh Ervin**.

A jegyzőkönyvet hitelesítik.

Kammerer Ernő előadó betérjeszti a tanítói nyugdíj- és gyámalap 1899-ik évi jelentését.

Kovács Pál előadó betérjeszti a losoncvidéki, vinkoviczei, rumaklenáki h. é. vasutak engedélyezéséről szóló jelentéseket.

A kereskedelemügyi költségvetés.

Pichler Győző: Elsőbb is tiltakozik az ellen, hogy itt a parlamentben is már agrárius és merkantilis jelszavakkal dobálózzanak. Csak az kell még, hogy Magyarországot még újabb külön osztályokra osszák. (Tetszés.) Fejtegeti az osztrák parlamenti viszonyokat, s azt mondja, hogy azok folytán a 67-es kiegyezés most már bizonyára csődöt mond.

Kérdi a minisztertől, hogy erre való tekintettel megtette-e a kellő előkészületeket az önálló vámterület felállítására? Mert most már mindenki elismerheti a túlórdalon, hogy az önálló vámterület felállítása elodázhatatlan. Gazdasági fejlődésünket még a dinasztia is akadályozza. (Helyes és a szélbalon)

Elnök: (csenget.) A koronát ne tessék szembe helyezni a nemzettel. (Helyeslés jobbról.)

Rátkay László: A koronának sem szabad szembe helyezkedni a nemzettel!

Pichler: Állítását a korona minden érintése nélkül bebizonyítja. A főherczekek minden valamire való osztrák gyári és ipari vállalatban részt vesznek, ilyeneket alapítanak és mindenütt részvényesek, de csak Ausztriában. Magyarország érdekében semmit sem tesznek, holott talán m. kir. főherczek is volnának. (Élénk helyeslés a szélbalon.) De többet mond. Ott van pld. a Dunagőzhajózási részvénytársaság. Ez a magyar kormányra nézve valóságos noli me tangere, mert a főherczek a részvényesek ennek a társulatnak (Élénk tetszés a szélbalon)

A dunai kikötő teljes kiépítését kívánja már csak azért is, hogy a munkanélkülieket foglalkoztatni lehessen.

Kérdi, micsodák azok az iparfejlesztési ügynökök?

Hegedüs miniszter: Ilyenek nincsenek!

Pichler: Hát a Löbl? (Derűtség.) A Löbl micsoda? (Élénk derűtség.)

Hegedüs Sándor miniszter: (Elutasítólag int.) Az más!

Pichler: Kíváncsi a magyarázatra. A vicinális vasuti javaslat sürgős betérjesztését kívánja és hathatósabb intézkedéseket kér az idegenforgalom emelésére. Az államvasuti tisztviselők fizetésének a javítását és sürűbb szabadságolását kéri. Tiltakozik az ellen, hogy a postai értékegyeket emelték, a mi épen a szegény embereket sújtja. A postának minden községben való felállítását kéri. A miniszterium tisztviselőiről szólva, azt mondja, hogy ott irigy versengés folyik, a mely egyes személyek körül csoportosul. Ennek a versengésnek esett áldozatul egy jeles, derek emberünk. Követeli, hogy a párisi világkiállítás számadásait az ország előtt bemutassák. Jól tudja, hogy visszaélések nem fordultak elő, de egy halott emléke kívánja ezt. A költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés a szélbalon.)

Szünet után **Hegedüs Sándor** miniszter szólt fel. Beszédét lapunk más helyén közöljük.

Konkoly-Thege Miklós az Adria gőzhajózási részvénytársaságról szól oly halkan, hogy még a hozzá közelállók sem hallják. Csak annyit lehet megtudni, hogy az Adriát védi, mert a magyar érdekeket mindig szem előtt tartja és magyar fiut szolgálatából el sem bocsát addig, a míg erről a miniszternek jelentést nem tesz s a miniszter az elbocsátást jóvá nem hagyja. Összehasonlítások után kijelenti, hogy a magyar államvasutak a legjobbak közé tartoznak. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

A vitát holnap folytatják.

Magyarország a párisi kiállításon.

— Hegedűs Sándor miniszter beszéde a képviselőház tegnapi ülésén. —

T. Ház! (Halljuk! Halljuk!) Nem szándékozom a vita tárgyával, költségvetéssel és Pichler Győző képviselő urnak iménti beszédével foglalkozni. Annyi kérdést intéztem hozzám és azt hiszem, hogy a vita további folyamán is annyi kérdés fog fölmerülni, hogy a legcélszerűbben fogok eljárni, ha a t. Ház engedelmével ezekkel a kérdésekkel, tehát az egész költségvetéssel, valamint politikával, a melyet ebben a költségvetésben kifejeztem, más alkalommal, talán holnap vagy a legközelebbi napok egyikén fogok a t. Ház elé állítani. (Helyeslés.) Azonban Pichler Győző képviselő ur, egészen jó, akaróan — a mit teljes mértékben elismerem — beszédének végén felhozta a párisi kiállítás dolgot. (Halljuk! Halljuk!) Ez reám nézve oly kérdés, a melyben lesnem kellett az első alkalmat, hogy az ország előtt nyilatkozzam. (Helyeslés.) Nem akartam azonban ezt az alkalmat mestersegesen provokálni, bár tehettem volna, de akkor egy kissé különös világításban tűnt volna fel a dolog, mert a hozzám intézhető kérdés egészen egyoldalúnak, kicsinálnak látszott volna, holott így minden összehesztelés nélkül hozta elő a képviselő ur a dolgot. Én, habár nem is tudtam, hogy a képviselő ur ezzel a kérdéssel elő fog jönni, kérem a t. Házat, hogy engedje meg, hogy ezt az első percet azonnal felhasználjam, hogy röviden ugyan, de tárgyilagosan és lehető, legkimerítően előadhassam az ügy állását. (Helyeslés.)

A mint méltóztatnak tudni, az előző kormányának a párisi kiállításra vonatkozó legelső előterjesztése a törvényhozás által az 1897. XVIII. törvénycikkben lett elfogadva, a melynek értelmében 3 millió koronányi hitel nyitott meg az országnak ezen világkiállításban való részvétele céljából. A munkálatok megindultak és a kiállítás hosszú, taradagos előkészület után, azt hiszem, mindnyájunk elismerése szerint, Magyarország érdekeinek megfelelő, méltóságát teljesen kielégítő s az ország nemzetköz helyzetének, önálló közjogi viszonyainak tökéletesen megfelelő módon létesült és sikerült is. (Általános élénk tetszés és helyeslés.)

E tekintetben disszonancia és eltérő hang, — többet mondok — kritika is alig találkozott. Ezt azért bocsátom előre, mert az a legnagyobb elismerés, a mely általában érheti azokat, a kik ezzel az ügygyel foglalkoztak, ebben az ügyben dolgoztak (Élénk helyeslés.) s ez a legnagyobb elismerés és elégtétel annak, a ki ennek az ügynek élén volt. (Általános tetszés és helyeslés.)

Ez az eredmény azonban költségekkel járt, a melyek felől a legkülönbözőbb hírek szárnyaltak részben a lapokban, részben társalgás közben. Roppant aggasztó, sőt némi tekintetben gyanúsító közlemények jelentek meg, a melyek szerint ott a gazdálkodás nagyon rossz volt, óriásiak voltak a tulkiadások, sőt már összegeket neveztek meg, a melyekről beszámolni nem képesek és egyúttal visszaéléseket emlegettek, a melyeket nem tudtak elintézni. (Halljuk! Halljuk!) Beszámolok tehát a t. Háznak ezen első percében mindjárt az egész pénzügyi helyzetről, azután elő fogom adni, hogy ezen hamis, kósza és tökéletesen alaptalan hírekkel szemben, hogyan áll maga az a dolog, a melyre ezek a célzások vonatkoztak. (Halljuk! Halljuk!)

A párisi kiállításra előirányzott 3.000.000 korona már az előző kormány idejében sem

bizonyult elégségesnek és ennek következtében felhatalmazást nyert a kereskedelmi miniszter, még 200.000 koronányi kiadásnak eszközölésére; én pedig múlt év szeptemberében arra kértem a minisztertanácsot, hogy hatalmazzon fel még 500.000 korona erejéig, mert láttam, hogy itt kiadásokra még szükség lesz. Hogy miért választottam ezt a formát, arról mindjárt fogok nyilatkozni. Így tehát a kereskedelmi minisztérium rendelkezésére erre a célra összesen 3.700.000 korona állott. Ezekhez a bevételekhez azonban helypénz és más ilyen czimeken való befizetésekkel kapcsolatosan befolyt összesen annyi, hogy az egész bevétel 3.985.909 korona és 58 fillért tesz ki.

Ezzel szemben egészen a múlt év december havának végéig kiadott összesen 3.494.654 korona és 39 fillér. Ebből azonban megterülő 41.719 korona és 08 fillér, tehát mint teljes kiadás tekintheti 3.452.938 korona 31 fillér, úgy, hogy az év végén 532.971 korona 27 fillér maradt rendelkezésre. Minthogy pedig kiszámítottuk azt, hogy az összes szállítási dolgok lebonyolítása, az irodai és mindenféle költségek fedezése ez évnek első három hónapjában a kiadásokat még bizonyos mértékben igénybe veszi, ezek pontos, szigorú kiszámítás szerint ki fognak még tenni összesen 384.773 korona 35 fillért. Ennek következtében a rendelkezésre álló hitelből megmarad mindenesetre és minden körülmények között beszállítandó az állampénztárba 148.197 korona 92 fillér.

Azonban, t. Ház, ezen összegeken felül nekünk követeléseink vannak és ez az oka annak, a mint bátor voltam jelezni, hogy miért nem kértem azonnal, a mint láttam, hogy fedezetre szükség van, a t. képviselőháztól póthitelt. Azért nem tettem ezt, mert biztos összeget a t. képviselőháztól sem akkor nem tudtam volna, sem most sem tudnék kérni. Ennek következtében célszerűnek tartottam azt, hogy lebonyolítsuk az egész dolgot, ha már benne vagyunk és azután álljak a t. képviselőház elé, természetesen erre vonatkozólag is megfelelő formában és a t. Ház ekkor megfelelően határozni fog. Ezen előzetes jelentésem nem teszi ezt feleslegessé, ezen kötelezettség alól fel nem ment, az be fog következni, csak indokolni kívántam azt, hogy miért jártam így el.

Követeléseink vannak azonban az ily módon eszközölt fedezettel szemben különböző bevételek czimén, a melyek itt nagyon részletezve vannak és azért csak a végösszeget mondom el a t. Ház előtt, a mely 102.000 koronára rug. Azonkívül 100.000 koronát képvisel az az érték, a melyet mint az államnak rendelkezésére álló vagyont a kiállítás behozott és a mely rendelkezésre áll. Például a huszártér, a népismeri gyűjtemény, az őslakók gyűjteménye és több más efféle, a melyek mind a különböző múzeumoknak és a különböző közintézeteknek rendelkezésére fognak bocsáttatni. Ez az érték is körülbelül, mondom, 100.000 korona, úgy, hogy az eredeti költségvetéssel szemben, tehát eltekintve az utóbb megszavazott, illetőleg rendelkezésre bocsátott póthitelektől, eltekintve a 200.000 koronától, eltekintve az 500.000 koronától, tisztán az eredetileg megszavazott, a törvényhozás által megállapított költségvetéssel szemben az összes tulkiadás körülbelül 450.000 korona. De ez nem az által állott elő, hogy rosszul gazdálkodtak, hogy tulköltekeztek, hanem oly változás történt a programban, a mely akkor, a mikor a törvényhozás ezt a felhatalmazást megadta, egyáltalában nem létezett. Tudniillik időközben merült föl a Rue des Nations, a pavillonok felállításának kérdése.

A mikor láttuk azt, hogy a többi nemzetek mind állítanak föl nemzeti pavilonokat, természetes dolog, hogy nekünk is kellett ilyenről gondoskodni és büszkeséggel mondhatom, hogy ez volt ugyszólván nem csak nekünk egyik büszkeségünk, de a mint a legilletékesebb emberektől hallottam, ez volt a kiállításnak clou-ja. Ez a nemzeti pavillon nagy kiadásokkal járt. Nemcsak építésénél, de a kezelésnél, ellenőrzésnél és felszerelésnél fogva is és így ezeket a költségeket összeállítottam egy lajstromba, a melyből kitűnik, hogy ezen költségek összesen 653.100 koronát tettek ki. A 450.000 korona tulkiadással szemben tehát már is itt áll egy oly dolog, a melynek építési költsége egymagában 653.100 koronát

vett igénybe. A mennyiben tehát ez a költség időközben fel nem merül, — annak pedig, hogy az épület felépült, azt hiszem, mindnyájan örülünk — (Igaz! Ugy van!) akkor az eredeti összegből Lukács Béla 203.000 koronát vissza bocsátott volna az ország rendelkezésére. Én tehát kérek minden elfogulatlan embert, feleljen nekem arra, pazarló gazdálkodás volt-e az, és vajjon lehet-e a legkisebb kétség az iránt, hogy a legszigorubb rigorozitással és pontossággal jártak el. Én azt hiszem, hogy e tekintetben lehetetlenség kételkedni. (Élénk helyeslés.)

Nem bocsátkozom, t. Ház, részletekre, de mégis egy pár dolgot e tekintetben föl kell említenem azért, mert tulkiadások fordultak elő és mert ezen tulkiadásokat úgy karakterizálták, a mint azokat ez meg nem illeti. Hogy bebizonyítsam a t. Háznak, hogy miben állanak ezek és hogy mennyire tévesek voltak — nem azt mondom, hogy tendencziózusak, — de mennyire tévesek és alaptalanok voltak a föltevések. Éppen ezért a tulkiadások legfőbbjeit a t. Ház előtt elő fogom sorolni. Természetes dolog, hogy a részletes számadás nem ide tartozik, ez megy a maga útján és a törvényhozás előtt e tekintetben kellő formában, kellő részletességgel, okadatulva és adatokkal felszerelve meg fog történni a beszámolás. Mindenek előtt kijelentem azt, hogy a személyi kiadások tekintetében tulkiadás nem történt, sőt ellenkezőleg 31.000 korona volt a megtakarítás. Egyetlenegy czimen volt itt egy kis tulkiadás, a szolgák ruházati illetményénél, 405 korona. Semmiféle mas tulkiadás itt elő nem fordult. Denagy tulkiadás mutatkozik három czimnél. (Halljuk! Halljuk!) Az építkezéseknél 242.634 korona, a szállításnál 376.272 korona, az installáció-, díszítés-, szekrenyek-, állványok- és asztaloknál 333.687 korona volt a tulkiadás. Ezek azok a tételek, a melyekre nézve a magyarázatot kell hogy megadjam.

A mi az építkezést illeti, nincsen fogalma embernek, csak annak, a ki napról-napra vagy közvetlenül látta vagy pedig közvetve értesítések és jelentések alapján, mint én, elbírálhatta, hogy mily küzdelmet kellett ott kiállítani az első mesterembertől az utolsó napszámáig mindenkinek, hogy eleinte — sürgettetven április 14-ére a megnyitást — milyen hajszá és milyen tulliczítáló volt minden tekintetben és hogy bekövetkezvén egyúttal az esőzések, mennyire kedvezőtlenek voltak ott a viszonyok, mennyiszor kellett pl. a festést megújítani, változtatni. A szállítókat szaporítani, helyükbe másokat fogadni stb. s így keletkezett azután természetesen az, hogy ezeken a czimeken eme tulkiadások állottak; előállottak egyúttal azoknál az újonnan elrendelt építésekénél és díszítéseknél, a melyek előzetesen tervezve nem voltak. Megjegyzem, hogy különösen a hozzám beérkezett, részben névtelen följelentések épen e tételekre voltak irányítva, azért emelem már előzetesen ki, hogy rámutassak arra, hogy e tekintetben bizony némely szállító bizonyosan nem felelt volna meg kötelezettségének, ha a kormánybiztos egyszerűen kényelmesen bevárta volna, a míg a szállítás abban a tempóban tart, a mint végezték volna. Nagy hibát követett volna el, ha ezt teszi, mert akkor nem készült volna el idejére, természetes tehát, hogy éjjeli munkásokat is fogadott és természetes, hogy midőn látta, hogy más nemzetek diszesebb pavilonokat állítanak fel, ő is arra törekedett, hogy a miénk is aránylag diszesebb legyen, hogy a különbség ne legyen olyan nagyon kirívó. Mindezek olyan némes intenczióból és teljesen korrekt fellogásból származtak, hogy ezeket kétely vagy félremagyarázás nem értheti. (Általános helyeslés. Ugy van! Ugy van!)

De mikor idáig jutottunk, mondhatom, hogy az eredményt tekintetbe kell venni. Az, hogy 3028 kiállítót összehoztunk, ez óriási munka. Ne méltóztatnék azt hinni, hogy ez alatt a három évi munka alatt oly könnyen ment ez; nálunk általában nincs elég anyagi erő arra, hogy egyesek nagymértékben kiállítsanak, többet mondok: nincs is kedv és fájdalommal mondhatom, hogy mi is nagyon kevés rekompenzációt tudunk adni az ily módon költelekezőknek; a mit, pedig ezek nagyon megérdemelnék, mert például szembeállítva az osztrák nagygyárosokkal, a kiknek csak bagatell dolog kiállítani, nálunk az a ki-

sebb mesterember, vagy gyáros egy esztendőre az üzletét rontja meg általa! (Ugy van! Ugy van!)

Igyen munkát végezni, ezt az eredményt elérni, azt hiszem, igen nagy érdem, igen nagy szolgálat. És hogy milyen kritikával voltak megvalogatva a kiállítók, ezt leginkább bizonyítja a kitüntetések nagyszáma. Összesen 3028 kiállítónk közül 1280 nyert kitüntetést. Olyan arány ez, a melyet, egy ország kivételével, egy sem tud felmutatni. E kitüntetésekben grand prix 145, aranyérem 244; úgy, hogy a kitüntetések, jutalmak nagysága és aránya tekintetében Magyarország a negyedik helyen van. Első helyen áll Amerika, második helyen Oroszország, harmadik helyen Németország, negyedik helyen Magyarország.

Ilyen eredménynyel szemben azt hiszem, hogy a nemzet csak elismeréssel adózhat azoknak, a kik ezt a munkát végezték és kegyelettel kell hogy adózzék annak, a ki lelkenek teljes erejével végezte kötelességét és életét is ennek áldozta. (Általános élénk helyeslés.) Ez most közérzés is; hiszem, hogy azok a babérkoszorúk, a melyek a feledhetetlen államférfi koporsóját borítottak, minden tövist kihúztak; a tövishez és a sebekhez tehát én nyulni nem kívánok. (Általános élénk helyeslés.)

Hanem a t. képviselő ur előhozta, hogy nincs-e befolyása holmi cselszövényeknek és nem tudom miféle viszonyoknak akár a miniszteriumban, akár azonkívül. Ezzel szemben határozottan ki kell jelentenem, hogy abszolút nincs. Kényes húrokat érintek, de arra a kérdésre, melyet hozzám intézett, a legkategorikusabban kell kijelentenem, felelősségem érzetében pajzsot kellett volna, hogy tartsak védelmére, másfelől kegyelemből kell megmondanom és az igazságnak szolgálok és az igazság iránti kötelességből kell hogy kijelentsem, annyiival is inkább, mert vele való gyakori és kedves érintkezésem folytán mindig tudtam, hogyan érez és hogyan gondolkozik a boldogult, még tréfalkozva is emlegette gyakran bajait, küzdelmeit, de a miniszterium kebelében vagy azonkívül levő cselszövényekről sem hivatalosan, sem pedig privátim abszolút nem beszélt. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ha tehát először névtelen levelek, másodsor pedig igen meggondolatlanul egy lapban szellőztetett és abból némely más lapba is átment vádak folytán nekem vizsgálatot kellett indítanom, ezt az utolsó pontot is elő kell, hogy adjam a t. képviselőháznak, mert nem szabad, hogy a hivatalos ember ebben az állásban és ebben a perczen barmit is elhallgasson. (Általános helyeslés.) a mi azután a későbbieknek, talán mentegődöznek, talán az önmaguk előtt igazolást keresőknek a szájába adja, hogy hát ez, hát amaz!

Itt abszolút semmiféle kétségnek helye nincsen. Először névtelen leveleket kaptam. Névtelen leveleket általában a papirkosárba szoktam elhelyezni; (Általános élénk helyeslés.) de mivel az egyik névtelen levelben rá volt mutatva, hogy itt meg itt kell keresni a visszaélést konkrétan, egy bizalmas — nem hivatalos levél — kíséretében Lukács Bélának ezt a levelét azonnal rendelkezésére bocsátottam és azt kértem: utóvégre nézze meg a dolgot, kísérje figyelemmel; egyebet nem. Megtörtént. Ő kellő tapintattal, a mint szokása volt, a dolgot megvizsgálta, egyetlen kis rendtelenséget tapasztalt, valóban igen jelentéktelent, egy 1200 koronányi tételről volt szó, a mely azonban később közjegyzői okirattal, hiteles könyvkivonattal a legteljesebb mértékben igazolva lett. Egyéb nem fordult elő.

Akkor jött a »Nemzetgazdasági Szemlé«-ben három tisztviselőre nézve oly konkrét körülírt és névaláírással ellátott vád, a melyet én abszolút el nem hallgathattam. Miután akkor a boldogult Zalatnán volt, hozzá küldtem és azt mondtam: nézze meg ezt a dolgot, neki bizonyára nem jár ez a lap és azután mondja meg a teendőket. A boldogult azonnal feljött hozzám és azt mondta hogy ő már megvizsgálta a dolgot, abszolút nem talált semmit; ha én szükségesnek tartom, vizsgáltsam meg mással. Mondom: »Bocsánatot kérek, ezt nem tehetem. Irántad való tiszteletlenség és a legnagyobb bizalmatlanság lenne ha egyáltalán azt tenném«.

Akkor azt mondta: »Ezt mégis ne hagyjuk

annyiba. Hát rendelj ki valakit.« Én azt mondtam: »Az egész a te vezetésed alatt van, ha azt mondd, nem szükséges a vizsgálat, akkor hagyjuk annyiban.« Erre aztán azt mondta: »Tudod mit? Ugy is Párisba megy most kiküldetés folytán Sztéryni miniszteri tanácsos, rendeld mellém, megvizsgáljuk a dolgot.« Ezt az ajánlatot elfogadtam és — ő hozzá intézett — levélben azt mondtam: »Rendelkezésére áll ebben az ügyben Sztéryni miniszteri tanácsos, méltóztassék a vizsgálatot megindítani.« A vizsgálat a legnagyobb részletességgel egy darabig az ő elnökelete alatt aztán pedig a helyettes elnökelete alatt megejtetett és mondhatom, hogy az egész vádból abszolút semmi sem maradt fenn, úgy, hogy minden oldalról tisztázott a dolog. A jegyzőkönyvek nálam vannak, itt vannak a táskámban, mindenkinek a rendelkezésére bocsátom és kérem, nemcsak a t. képviselőház bármely tagját, kérem az ország bármely polgárát, a kinek a legkisebb kételye van, méltóztassék hozzám jönni, oda adom, méltóztassék megnézni, hogy hogyan áll a dolog. (Helyeslés a jobboldalon.) Ezt az illető szerkesztőnek is megküldtem, a ki ezt teljes lojalitással elismerte, lapjában nyilatkozott és azt hiszem, ezzel a dolog be volt fejezve.

Igy áll ez az ügy. Én t. Ház, azt hiszem, hogy kötelességet teljesítettem, mikor ezt előadtam kötelességet három irányban: kötelességet az ország irányában, kötelességet tisztviselői karom irányában és kötelességet, kegyeletet róttam le a boldogult emléke iránt. (Általános helyeslés.) Ha már megtagadtattam, hogy életében élvezze azt az elismerést, a melyre annyira megszolgált, akkor azt hiszem, nekem legelső és leghőbb kötelességem az, hogy itt az ország színe előtt jelenthessem ki hálával, kegyelettel, elismeréssel, szívem egész melegevel, hogy Lukács Béla az ország iránt nagy érdemeket szerzett. Áldott legyen emlékezete. (Általános élénk helyeslés.)

Városi közgyűlés.

— Saját tudósítónktól. —

Kolozsvár, jan. 26.

Az év első közgyűlését tegnap délután tartotta meg a törvényhatósági bizottság.

A közgyűlés iránt általános érdeklődés nyilvánult s a bizottsági tagok szokatlan nagy számban jelentek meg. A városi bizottság 23 új tagja közül ez első ülésen 14-en mutatkoztak be s a tárgyalásokat mindvégig a legnagyobb figyelemmel kísérték. A tegnapi ülésen megtörtént az a páratlan eset, hogy a tárgysorozatra kitűzött névszerinti szavazást is meg lehetett ejteni, mert a törvény szerint megkívánt többség konstataltatott.

Az ülésen a távollevő főispán helyett Szvacsin Géza kir. tanácsos, polgármester elnökölt, a ki mindvégig a legnagyobb tapintattal vezette a tárgyalásokat. Az ülés megnyitása után elnök a maga és tisztársai nevében meleghangú beszéddel üdvözölte az új bizottsági tagokat, a kik a közgyűlésen először jelentek meg s a kik az önkormányzat e nagy tényezőjében először léptek munkába. Örömmel ragadja meg, ugymond a polgármester, az alkalmat, hogy az új tagokat üdvözölhesse és biztosíthassa, hogy a város tisztikara a jövőben sem fog elzárkózni az új eszmék törekvésétől és kívánja, hogy az új tagok a haza és városunk javára sikeresen munkálkodhassanak.

Az elnöki üdvözlést, melyet általános éljenzés kísért, az új tagok nevében Benel Ferencz köszönte meg.

A napirend előtt Benel Ferencz interpellációt intéz a polgármesterhez az iránt, hogy a kolozsvári ipartestület által az önálló vámterület tárgyában beadott indítvány miért nem tüzetett még ki tárgyalásra?

A polgármester az interpellációra azonnal válaszul, előadja, hogy az indítvány mult év december 19-én adatván be s azt a tanács azonnal tárgyalta, de az a közbeeső ünnepek miatt a szakszervezetek, elé nem volt beterjesztendő, az év első ülésére pedig azért nem lehetett a tárgysorozatra felvenni, mert a szakbi-

zottságok még nem voltak megalakítva, ilyen fontos kérdést pedig kellő előkészítés nélkül nem lehet tárgyalásra kitűzni. Együttal biztosítja polgármester az interpelláló biz. tagot, hogy a tanács egyáltalában nem szándékozik e kérdésben akadályokat gördíteni s szívvvel-lelékkel csatlakozik a mozgalomhoz. A kérdés tárgyalását nem etikai, hanem technikai akadályok gátolták s az indítvány tárgyalása a legközelebbi közgyűlés napirendjére kitűzetik.

Közgyűlés és interpelláló a polgármester válaszáat egyhangulag tudomásul vette.

Az igazoló választmány jelentését a városi bizottsági tagok választásainak igazolásáról a közgyűlés tudomásul vette s együttal tudomásul vette Magyary Mihálynak az iránti nyilatkozatát is, hogy a választást nem fogadja el, hanem mint legtöbb adót fizető városi bizottsági tag óhajtja a törvényhatósági bizottság tagjai között részt venni. Az ekként megüresedett bizottsági tagságra a választást közgyűlés február hó 10-ére tűzte ki, annak helyéül a lutheránus iskolát jelölte ki s a választás vezetésére elnökül Boross Györgyöt, helyettes elnökül pedig Kondász Ferencz városi bizottsági tagokat megválasztotta.

Szenteltett országgyűlési törvénycikknek kihirdetése után a miniszteri leiratok tárgyalása következett. A belügyminiszter az új színház létesítése alkalmával a jelenlegi színház épület értékesítéséről gondoskodni kívánván, felszólította a várost, hogy nem volne e hajlandó a színház épületét és telkét közczélra megvásárolni. A közgyűlés e kérdésben nem határozott, hanem utasította a tanácsot, hogy szerezzen be jogi véleményt az iránt, hogy a kérdéses színház épület kinek a tulajdonjoga s majd annak idején terjesztsse be az ügyet újból a közgyűléshez.

A színház új bérleti szerződése értelmében a műszaki vezetés ellenőrzésére egy öt tagú szinügyi bizottság alakítandó, melynek elnökét és két tagját a belügyminiszter nevezi ki, két tagját pedig a közgyűlés választja. A belügyminiszter felhívására a tegnapi közgyűlés a szinügyi bizottság e két tagját egyhangú közfelkiáltással Szvacsin Géza polgármestert és dr. Szamosi János egyetemi tanárt megválasztotta.

Az állami fa- és fémipari szakiskola megfelelő kibővítése, s illetőleg egy új technológiai iparmúzeum létesítése céljaira a kereskedelemügyi miniszternek alkalmas telkekre lévén szüksége, fölhitva a várost, hogy e célra a mértékhiatelési hivatal telkét adja át. A közgyűlés örvendetesen vette tudomásul a miniszter ez újabb áldozatkészségét, mely szerint közel kétszáz ezer korona befektetéssel a szakiskola megfelelő kibővítését és egy impozáns iparmúzeum építését kegyesen elhatározta, s egyhangú határozattal kimondta, hogy a szóban levő telket 90 évi használatra, 12 ezer korona fizetés mellett átadja.

Ugyancsak a kereskedelemügyi miniszter áldozatkészségéről és városunk iránti jóindulatáról tanuskodik az a leirat is, melylyel értesítette a város közönségét, hogy a Kolozsvárt tervezett vándoripar kiállítás céljaira szükséges iparcarnok létesítésére 50 ezer korona államsegélyt hajlandó engedélyezni.

E tárgynál több felszólalás történt. Somodi Istvánnak aggodalmai vannak. Ha az iparcarnok építését a város vállalja el, nagy terhet vesz magára. Hajlandó e célra 25 ezer forintot megszavazni, de többet nem. Boross György az állandó kiállítási csarnok létesítését szükségesnek tartja, de úgy látja, a kérdés nincs kellőleg előkészítve. A miniszteri leirat szerint több érdekek belevonása czéloztatik, kik anyagilag is támogatnák az eszme megvalósítását. Benigni Samu hatásos beszédben ajánlja az állandó kiállítási csarnok létesítését, de legyen az állandó és méltó Kolozsvár városához. Egyetlen kiállítás rendezésére nem érdemes tetemes összeget áldozni. Indítványozza, hogy a város járuljon 50 ezer koronával a létesítéshez. A szakszervezetek javaslatát annyiban módosítandónak véli, hogy a létesítendő iparcarnok építésére nyilvános pályázat hirdettessék.

A közgyűlés Benigni indítványához hozzájárul s a szakszervezetek véleménye alapján kimondta, hogy az iparcarnok létesítésére 50 ezer koronát engedélyez; s a megközelítő tervek elkészítésére és a költségek megállapítására egy Pócsy Mihály főmérnök, Hirschfeld Lajos

műépítész és Reményik Károly építész mérnökökből álló bizottságot kiküldött.

Egy pár közbeeső ügy elintézése után a közgyűlés névszerinti szavazás útján elhatározta, hogy a felsőbb leány iskola új épülete környékét az előzetes megállapodások szerint, közterületek átadása és telekrészek átvétele mellett rendezeti s a vasuti pályaház előtti területet, mely az új pályaház felépítésével a város részére megszerzendő, örök aron megveszi.

Tudomásul vette a közgyűlés Jakab László kir. főállatorvosnak városi állatorvosi állásáról való lemondását, s tekintettel 17 évi szolgálati ideje alatt tapasztalt kiváló szakmunkásságára és buzgó hivatali működésére, egyhangulag jegyzőkönyvi elismerését nyilvánította.

A felülvizsgált számadások tudomásul vétele után kihirdetett dr. Rosenberger Mór orvos-tudori oklevele.

A tárgysorozatra kitűzött választások nagyrészt, Somodi István indítványára, egyhangú közlekedéssel ejtette meg a közgyűlés. Az ekként megalakult bizottságok a következők:

Jogi szakbizottság 25 tagjává: Benel Ferencz, dr. Deák Albert, Deák Albert, Dobál Antal, Dorgó Albert, dr. Esterházy László, Fekete Gábor, Gajzágó Manó, dr. Gidófalvy István, dr. Haller Károly, Haller Rezső, dr. Isacu Aurél, dr. Kiss Mór, Koleszár Sándor, Könczay Imre, dr. Mihály József, Polcz Rezső, Sám László, Somodi István, dr. Szabó Gyula, Szacsavay Dénes, dr. Tutsek Sándor, dr. Vályi Gábor, dr. Várady Aurél, Vikol Kálmán.

A pénzügyi szakbizottság 25 tagjává: Benigni Sámuel, Boros György, Dávid Antal, Dorgó Albert, Fekete Nagy Béla, br. Feilitzsch Arthur, Gámán Zsigmond, Kiss Sándor igazgató, Lakatos Ferencz, Lendvay Emil, Merza Gyula, Merza Lajos, Nagy Lajos, Póczy Mihály, Pollák Lajos, Puskás Béla, Reményik Viktor, Somodi István, Székula Ákos, dr. Szentkirályi Ákos, Szilágyi György, Tömösvári Miklós, Trandafir Miklós, Veisz József, Winkler János.

A tanügyi szakbizottság 25 tagjává: Balogh Károly, Benel Ferencz, Biró Béla, Boros György, dr. Esterházy László, Ferencz József, Gombos Ferencz, dr. Genersich Gusztáv, Grätz Mór, Hirschteld Lajos, dr. Kiss Mór, Kiss Sándor igazgató, Kuskó István, Magyar Mihály, Nagy Lajos, dr. Nagy Mór, dr. Óvári Kelemen, Póczy Mihály, dr. Sárkány Lajos, Szabó Sámuel, dr. Szabó Gyula, dr. Szamosi János, Szász Gerő, dr. Széchy Ákos, Uár Pál.

A rendészeti szakbizottság 25 tagjává: Adorján György, Akeszmann Albert, Benel Ferencz, Biró János, Csernyánszky Lajos, Deák Pál, Demjén Ágoston, Fekete Nagy Béla, Gombos Ferencz, Katona András, Kazay Rezső, Kondász Ferencz, itj. Lászlóczky Sámuel, Loósy Béla, Nagy Gábor, Pál János, Polcz Rezső, Régeni György, itj. Reményik Lajos, Kuskó István, Simonffy István, Szacsavay Dénes, Székely Mihály, Székely Miklós, Szilágyi György.

Az iskolaszék 35 tagjává: B. Bak Lajos, Balogh Károly, dr. Békési Károly, Benigni Sámuel, Boros György, Deák Albert, Dobál Antal, dr. Erdélyi Károly, dr. Esterházy László báró Feilitzsch Arthur, Fekete-Nagy Béla, Ferencz József, Gámán Zsigmond, Hevesi József, dr. Hoor Károly, Kiss Sándor igazgató, dr. Kolozsvári Sándor, Kozma Ferencz, Kuncz Elek, Mattay Kálmán, Nagy Lajos, dr. Nagy Mór, Polcz Rezső, Benel Ferencz, dr. Sárkány Lajos, Somodi István, dr. Szabó Gyula, Szabó Sámuel, dr. Szádeczky Lajos, dr. Szamosi János, dr. Schneller István, Szvacsina Géza, Taritzky Ferencz, dr. Török István, Vajda Gyula.

A közmunka bizottság 20 tagjává: Benigni Sámuel, Bucsí József, Dicsöfity Béla, Dávid Antal, dr. Gidófalvy István, dr. Haller Károly, Herczegh Lajos, Hubert Iván, Koleszár Sándor, Melitskó Frigyes, Magyar Mihály, Merza Lajos, Nagy Lajos, Pákey Lajos, Pollák Lajos, Póczy Mihály, Somodi István, Schandl Mihály, Török Sándor, dr. Tutsek Sándor.

A loavatató bizottságok elnökeivé: Deák Pál főkapitány, Salamon Antal városi tanácsos.

A fa- és fémipari szakiskola felügyelő bizottságának tagjaivá: Dr. Esterházy László, Hirschteld Lajos.

Az egészségügyi bizottság tagjaivá: Dr. Purgesz Zsigmond, Biró János, dr. Brandt József,

Deák Pál, dr. Engel Gábor, dr. Fabiny Rudolf, Fekete-Nagy Béla, dr. Genersich Gusztáv, Kömöcsi Pál Póczy Mihály, Reményik Károly, Deák Albert.

Az esküdtek alaprajstromát készítő bizottság tagjaivá: Dr. Esterházy László, Gámán Zsigmond.

Az esküdtek szolgálati lajstromát megállapító bizalmi férfiakká: Kiss Sándor igazgató, Koleszár Sándor, Kondász Ferencz, Merza Gyula, Székula Ákos, dr. Várady Aurél.

A borellenőrző bizottság tagjaivá: Kuskó István, Nagy Lajos.

Titkos szavazás útján választották meg a közigazgatási bizottság 5 tagját és a számonkérésiek 2 tagját. A közigazgatási bizottság tagjaivá megválasztottak: Dorgó Albert, br. Feilitzsch Arthur, Gámán Zsigmond, Somodi István, Szacsavay Dénes; a számonkérésiek 2 tagjaivá Dobál Antal és Sám László. Az előbbieket mandátuma két évre, az utóbbiaké egy évre szól. A választások kihirdetése után a közgyűlés az elnöklő polgármester lelkes eljenzésével véget ért.

TÁVIRATOK.

Szell Kálmán Bécsben.

Budapest, jan. 26. Szell Kálmán miniszterelnök ma Bécsbe utazott, honnan hűtfőn fog visszatérni Budapestre.

Országgyűlés.

Budapest, jan. 26. Tallián Béla elnöklése alatt ülésezett ma a Ház.

Heltai Ferencz beterjeszti az Adria tengerhajózási társaság szerződésének becikkelyezéséről szóló bizottsági jelentést.

A kereskedelmi tárcza költségvetésének folytatolagos tárgyalásánál Major Ferencz a szabad iparüzés helyett a czéhrendszer visszaállítását kívánja. Az iparörvény revízióját sürgeti. A hármasszövetség fenntartását ellenzi, mert árt az iparnak és kereskedelemnek. Sürgeti még a vicinális vasutakról szóló törvényjavaslatot.

Szünet után Veszter Imre beszél. A kisiparosok elszegényedése ellen hathatós intézkedést kér. Hatalmas gyáripárt kell teremtenünk, hogy konkurrálhassunk a külfölddel. A kisiparnak ez nem árt, mert az munkája minőségével versenyez. Az ipari szakoktatás fejlesztésével, hitelszövetkezetek alapításával segíthetünk a helyzeten. Az önálló vámterület szerinte csak gyárosainkon segítene, de kisiparunkon nem.

Fejérvári miniszter állapota.

Budapest, jan. 26. Fejérvári miniszter tegnap kissé bágyadt volt, ma közérzete javult hét órai nyugodt alvás után.

Jégzajlás a Dunán.

Bécs, jan. 26. A jégzajlás ma reggel Klosterneuburgnál megindult a Dunán.

Sikkasztó városi hivatalnok.

Debreczen, jan. 26. Krasznay Ferencz debreczeni városi illetékadó nyilvántartót ma ezrekre menő hűtlen pénzkezelésért állásától felfüggesztették és nyomban megindították a feyelemi vizsgálatot.

HIREK.

Kolozsvár, jan. 26.

— **Udvari gyász.** A hivatalos közlönynek ma reggel Kolozsvárra érkezett legújabb számában olvassuk, hogy *ő Felsége* I. Ferencz József az angol királynő halála alkalmából négy heti udvari gyászt rendelt el. Az udvari gyász egyes módjait illetőleg a rendelet a következőket tartalmazza:

— Legfelsőbb rendeletre néhai Viktória, Nagy-Britannia és Irland királynője, India császárnője *ő Felsége* udvari gyász fog folyó évi január hó 26-dikától (szombattól) kezdve négy héten át viseltetni a következő változtatással: az első két hét n. január 26-dikától bezárólag február 8-ig a mély, a további két héten, február 9-dikétől bezárólag február 22-ig a kisebbik gyász.

— **Vörösmarty ünnepély** A skálát miatt a felső kereskedelmi iskolában is el kellett a tervezett Vörösmarty emlékünnepeket halasztani. Csak most, mikor az intézet tanulói a hat heti szünidő után ismét egybegyűltek, lehetett azt megtartani. A felső kereskedelmi iskola tanári kara és tanuló ifjúsága ma délelőtt tartotta meg Vörösmarty emlékünnepeit az intézet dísztermében. Az ünnepély csinos műsorának minden pontja a legényesebben sikerült s a szép számú résztvevő közönség sokat tapasztalt úgy az egyes szereplőknek, mint az intézeti ének- és zenekarnak.

— **Kolozsvár népessége.** Az új év első napjaiban megejtett népszámlálási összeírások adatainak feldolgozásával foglalkoznak most a városházán. A munkálatok végzése Salamon Antal városi tanácsos ügybuzgó és avatott vezetése alatt folyik s pár kerületre nézve már ki is tünteti a precíz eredményeket. A belváros népessége e szerint 7459, míg tíz év előtt 6975 volt. Tekintve, hogy mindenütt a belvárosok szaporodása ugys a legcésekeylebb, itt még hozzá kell vennünk, hogy a kórháznak kihelyezése is pár száz embert elvont a belvárostól. Így a szaporodás csak négyszáznyolcvannégy, a mi 7 százaléknak felel meg. A IV. kerület, Monostor azonban sokkal kedvezőbb eredményt mutat. Népessége a külső telkekben lakók nélkül 3791, míg tíz év előtt 3099 volt s így a szaporodás 592, a mi így is 22 százalék. A külső telkek mindig nagyobb szaporodását tekintve, minek összeírása is már vége felé közeleg, az itteni szaporodás valószínűleg 30 százalékra tehető. — Az egyes kerületek szaporodásait átlagos számítással véve, azon eredményre jutunk, hogy Kolozsvár népessége az összeírások alapján 45 ezerre megy, katonasággal együtt. Hozzávéve azt a körülményt, hogy az összeírást oly időszakban végezték, mikor az ünnepi szünetek folytán az iskolák zárva voltak s a járványos betegségek következtében igen sok szülő vitte el gyermekét a városról, Kolozsvár rendes népességét bizvást 46 ezerre vehetjük föl.

Hirek az ügyvédi kamarából.

Kováry Mihály elhunytával tudvalevőleg megüresedett a kolozsvári ügyvédi kamarában a titkári állás. Minthogy ez év végén ugys lejár a mostani összes kamarai tisztviselők hivatali ideje s a jövő januári közgyűlésen teljes tisztújítás lesz, a kamara választmánya ugys határozott a titkári állás betöltésére nézve, hogy a folyó évre új titkárt nem választ, hanem csak ideiglenesen fogja helyettesítéssel betölteni. A múlt hónap végén tartott választmányi ülésen Nyerges Zsigmond dr. ügyvédet bizta meg a választmány a teendőik elvégzésével ez évre. Nyerges dr. már át is vette új hivatalát s január elseje óta a legnagyobb buzgalommal viszi is azt.

Haller Rezső, a kamara jelenlegi elnöke, mint említettük is, lemondott elnöki tisztéről, minthogy az ügyvédi gyakorlat folytatásától is visszavonult. Haller elnök most, hogy a kamara ügyeinek elintézése, a mi a titkár Kovári

Mihály elhunytával amugy is nagyon megnehezedett — fennakadást ne szenvedjen — vissza vonta lemondását s még ez év folyamán a tisztújításig tovább elnöke marad az ügyvédi kamarának.

— **Okvetetlenkedés.** Elég szeliden beszélünk, mikor ezzel a szóval jellemezzük a városi kommunitás bizonyos részének viselkedését a *színház tulajdonjoga* ügyében. A város tegnapi közgyűlésén a tanács ebben az ügyben bejelentette, hogy a tulajdonjog *kérdése tisztázva van.* Maga a *tiszti főügyész* is felszólalt, megadva a kellő felvilágosításokat és konstatálva, hogy a színház épülete a telekkönyvben is mint *államkincstári* tulajdon szerepel. Hanem azért a kommunitás *ad hoc* többsége mégis csak a szakosztályok javaslatát fogadta el, mely szerint a tulajdonjogra nézve *jogi vélemény szerzendő be.* Ez az okvetetlenkedés merőben érthetetlen. Mi a céljuk az illető uraknak, mikor ekként török-szakad tudatlanoknak teszik magukat? Hova lesz a kommunitási tárgyalások sulya, komolysága, ha nyilvánvaló *tényekkel* szemben *csak azért is* szemet hunynak a városatyák és bebizonyított *abszurdumot* emelnek határozattá? Hiszen ha valamit halogatni vagy elkerülni akarnak, — ennek száz egyéb módja van, mint nevetségessé tenni a képviseletet a fennebihez hasonló határozatokkal! Jó volna valahogy rájönni, hogy a városatyai tiszt nem abból áll, hogy okvetetlenkedjünk, tréfálkozzunk a közgyűlési teremben. És a képviselet *valóságos* többségének komoly kötelessége az, hogy erőiesen szembeszálljon az ilyen kísérletekkel.

— **Adomány a szegényeknek.** A szegényeknek kenyér és tűzfával való segélyezésére újabban adakozott: Pap Löw Leontin gyűjtése 20 korona.

— **Telefonozás Budapestre.** A budapesti távbeszélő hálózat előfizetőinek eddigi névsorfüzete helyett a folyó évtől kezdve külön két füzet fog kiadtni, és pedig a *»Czim- és lakás-jegyzék«,* a mely az előfizetők foglalkozás szerinti csoportosítását foglalja magában és a *»Névsor«,* mely az előfizetők betűsoros névjegyzékét és azok kapcsolási számát fogja tartalmazni. A *»Czim- és lakás-jegyzék«* évenként egyszer, január, április, július és október hónapjának első napjaiban fog megjelenni. A többi hónapban pedig *»Pótlék«,* fog az előfizetők rendelkezésére bocsátatni, a melyben az új állomások kapcsolási száma és neve fog közzétettni. A helyközi forgalomban részvételre, biztosítékot tett előfizetők részére egy-egy példány ingyen bocsátatik rendelkezésre, ellenben a biztosítékot tett előfizetők és magánosok részére eladandó mindkét füzet együttvéve 40 fillér. A két füzet külön-külön nem rendelhető. A füzetek a posta és táv. főnöknél megrendelhetők.

— **Az új polgári perrendtartás.** Néhány nap múlva kikerül a sajtó alól egy nagyjelentőségű törvényjavaslat, a mely igazságszolgáltatásunk terén korszakos alkotásnak méltán nevezhető. *Plóss Sándor dr.* igazságügyminiszter nagy műve ez: *»Törvényjavaslat a magyar polgári perrendtartásról.«* Az új perrendtartás a szóbeliség és közvetlenség elvére van alapítva. Minden bírósági fórumon, úgy a királyi ítélőtábla, mint a kuria előtt is, szóbeli lesz a tárgyalás. A peres eljárás formáságai minimumra redukálódnak, az ügyvédvallaskényszerre csakis a kikerülhetetlen esetekre szorítkozik. A felek személyesen jelenhetnek meg a bíróság előtt és szabadon védekezhetnek, mivel az új eljárás az anyagi igazság kiderítését tartja feladatának. A pórt halasztásokkal húzni nem lehet. Minden pörben egyszeri felelőbeszélésnek lesz helye. Ezenfelül csak felülvizsgálati kérelemmel lehet járulni az ítélőtáblához, vagy a kuriához. A kuria csak a felülvizsgálati fórum gyanánt szerepel. Hasonlólag dolgában az új perrendtartás az osztrák, de főként a németországihoz áll közel. De an-

nak sok fogyatkozása itt ki van kerülve és úgy a felfogás, mint beosztás- és kidolgozásban egészen önálló munka. A javaslat tartalma: I. czim: A bíróságok. II. czim: A felek. III. czim: Eljárás az első felfolyamodású bíróságok előtt. IV. czim: A felelőbeszélésről szól, a melynek nevei 1. felelőbeszélés, 2. felülvizsgálat, 3. felfolyamodás. Az V. czim szól a perújításról; a VI. czim a somnás birtokháborítási, visszahelyezési és somnás hártárperekben való eljárásról; a VII. czim a bányá-ügyekben való bíraskodásról; a VIII. czim a fizetési meghagyásokról; a IX. czim a váltó, a kereskedelmi utalvány és kötelezőjegy alapján engedett fizetési, meghagyási eljárásról; X. czim a bérleti viszonyok megszüntetése tárgyában való eljárásról; XI. czim a házassági ügyekben való eljárásról; XII. czim a születés törvényességének megtámadása iránti eljárásról; a XIII. czim a kiskorúság meghosszabítása, gondnokság alá helyezés és az atyai hatalom gyakorlásának felfüggesztése iránti eljárásról; XIV. czim a holtak nyilvánítási eljárásról; a XV. czim a választott bíróságról szól. A XVI. czim pedig a záró határozatokat tartalmazza. A javaslatnak 828 szakasza van. — Az első tárgyalás elmulasztása folytán hozott bírói határozatot alperes egyezre ellentmondással hatályon kívül helyezheti;elperes pedig, ha ő mulasztja el az első tárgyalást, a pernek újra felvételét kérheti 15 napon belül. Házassági perekben nem lesz kötelező az ügyvédvallás, csakis a kuria előtti eljárásban. Ha a házassági perben a kereset beadatik, egy vizsgálóbíró fog eljárni, a ki kinyomozza az összes bizonyítékokat. A javaslatban általában dr. *Plóss Sándor* miniszter nemes ambíciója, elismert széleskörű és rendkívül alapos perjogi szaktudása a legnagyobb mértékben érvényesül.

— **Az Emke magyar bálja.** Az Emke magyar báljára innar az összes intézkedéseket megterelte a rendező bizottság. A meghívók a *Regler* féle *Emke-papíron,* most vannak czímlés alatt. A táncz rend kis könyvecskét fog feltüntetni, melyen egy diszmagyar ruhába öltözött lovas, lobogós hirok egy apród által vezetve lepedgel, színes kivitelen. A rendezői jelvények a bálelnöknő család színeit — sárga kék — fogják viselni, a mit a pártalan jószágú és önfelelő tevékenységű elnöknő iránti hódolatból határozott el a rendező-bizottság. A meghívókhoz egy ósdi régi meghívó fog csatoltatni, melyen gróf *Székelly György* 1701-ben lakodalomra hívja a közönséget. A színházban terv szerint két zenekar fog működni, u. m. a Pongrátz Lajosé és a Csikáié. Szó van róla, hogy a páholy-személyjegyek, a melyet a muli bálokban minden páholytag egy-egy fittal a páholy díján felül megváltani tartozott, ezuttal eltöröltessek, ellenben ez összeg a megfelelőleg fölemelt páholydíjba számittassék be. Ez által a páholyok közönsége akadálytalanul közlekednek a tánczteremmel és az étkezővel. A lakodalmak előadás szövege ki fog nyomtatni és árusittatni fog.

— **Telefon Kolozsvár-Debrecezen között.** Most, hogy a Budapest és Kolozsvár közt levő telefon kiépült, nem-sokára lehetséges lesz Kolozsvárról Debrecezenbe telefonon beszélni. Márcziusban ugyanis megkezdik a telefonvonal kiépítését P-Ladánytól Debrecezenig, a kolozsvári vonal ugyanis itt ágazik el s pár hónap múlva készen lesz a Kolozsvár-Debrecezen közötti telefon összeköttetés.

— **Tisztviselők temetési járuléka.** A belügyminiszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz, melyben fölhívja ezeket, hogy a legközelebbi közgyűlés elé szabályrendeletet nyújtsanak be a törvényhatósági tisztviselők temetési járulékaiknak rendezése tárgyában. Előzetesen értesíti a belügyminiszter a törvényhatóságokat, hogy a szabályrendelet jóváhagyásának előfeltételét képezi az, hogy 800 koronánál magasabb temetési költséget a tisztviselők nem kaphatnak s hogy elsőfokulag az ügyben az alispán, másodfokulag pedig a közgyűlés intézkedik.

— **Vívó-tanfolyam.** A kolozsvári tud-

egyetem vívó-termében február elsejétől kezdve *Gerentsér* László vívó-mester vívó-tanfolyamot nyit. Az olasz iskola híveinek nagyon ajánlhatjuk a tanfolyamot, mert *Gerentsér* egyike a legkitűnőbb magyar vívóknak s ki Szegeden *Torricelli* mellett igen nagy rutinra tett szert a tanításban.

— **Protestáns esték.** Folyó hó 27-én vasárnap d. u. 5 órakor: I. *A ref. theologia disztermében.* 1. Ének. 2. Felolvasás, tartja Szász Béla, ref. püsp. titkár. »A nő helyzete a mai társadalomban« czimen. 3. Szaval Gyárfás Sándor, ref. theol. 4. Ének. II. *A külmagyar-utcai ref. népiskolában.* 1. Ének. 2. Felolvasás, tartja Kenessey Béla, ref. theol. igazg. tanár. 3. Szavaltat. 4. Ének. III. *A hűlve újutcai ref. népiskolában.* 1. Ének. 2. Szavaltat, Ravasz János, ref. theologus által. 3. Felolvas Gombos Antal, ref. koll. tan. »A gyermekek vallásos neveléséről.« 4. Szavaltat Nagy Ferencz, t.-képezdei növendék. 5. Ének. IV. *A város monostori részében.* 1. Ének. 2. Felolvasás, tartja Kecskeméthy István dr. ref. theol. tanár. 3. Szavaltat. 4. Ének. — E felolvasói ciklus alkalmával a szegények számára gyűjtő-persely tétetik ki, melybe adakozni a t. közönséget e helyen is fölhívjuk.

— **Nyilvános köszönet.** A házbersegélyző filléregylet t. évi január 19-én tartott estélyén a választmányi tagok szolgáltatták a buf-fetthez valókát; ki-ülők ugyanoda becses adományaikkal járultak dr. Gidhalvy Istvánné, dr. Halász Ignáczné, Donogány Gergelyné, Csiki Imréné, Pall Andriáné, Póhnné, Losoncziné, Valentini Adolt s Bogár és Szántó; a bevettelt gyarapította Hagedüs Sándor keres. miniszter 10, gróf Baldi Ákos főispán 10, br. Feilitzsch Arthur képviselő 10, Péterfy Zsigmond 10, Szvacsina Gizáné 4, Boros Györgyné 4, br. Báoffy Zoltánné 4 gr. Eszterházy Janosné 6, Babos Sándorné 3, Lukacs Adolfiné 2, Kóváry Lászlóné 2, Leczedy Samuelné 2, Baureré 2, Hopmanné 2 koronával. Fogadják mindnyájan az egyet hálás köszönetét adományaikért. Hasonlóan hálás köszönetet mondunk első sorban Szvacsina Gizáné, Kiss Sándorné alelnöknőknek a rendezés körül, — s Geréb Martonné, David Antalné, Szathmáry Ákosné, Somody Istvánné, Gyulai Lászlóné, Szentkirályi Gáborné, dr. Büchler Ignáczné, Wermescher Györgyné, Lehmann Robertné, Biró Janosné, Kuhn Fülöpné és Kuskó Istvánnénak a penztáraknál és buf-fetben teljesített szíves szolgálataikért, valamint a n. é. közönségnek a támogatásért, mely lehetővé tette, hogy 647 korona összes bevételből 360 korona tiszta jövedelem maradjon az egyet jótékony céljaira. Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság kolozsvári főügynöksége ez évben is 25 koronát adományozott az egyetnek. Fogadják a nemeslelkű intézet újabb adományaért az egyet nevében hálás köszönetünket. Kozma Ferenczné, elnök. Hadházy Sándor, titkár.

— **Iparkamarai közgyűlés.** A kolozsvári ker. és iparkamara január hó 30-án délután 3 órakor közgyűlést tart, melynek huszonkét pontból álló programjából nevezetesebbek: A kereskedelmi alkalmazottak szolgálati viszonyát szabályozó törvényjavaslat tárgyalása; a közös hadsereg felszerelési szükségleteinek a hazai kisipar számára való biztosítása ügyében tett fejlesztés; a katonaság hus szükségletének önkezelés útján való fedezése; a munkások betegsegélyezéséről szóló törvény módosításáról szerkesztett javaslat; a munkásközvetítések a kamara székhelyén való szerzésének tárgyalása. Azután az elnökség jelentése a Kolozsvárra tervezett iparkiallítás érdekében történt lépésekről. Továbbá *Hirschfeld Sándor* emlékirata az alkoholizmus meggátlása ügyében és a helybeli korona bank ajánlkozása az utánvételes vasuti szállítmányok leszámítolása.

— **Dávid Ferencz felolvasás.** A Dávid Ferencz-Egyet február 3-án fogja tartani felolvasó gyűlését az unitárius főiskola disztermében. Felolvasók lesznek Fanghné-Gyujtó Izabella és Boros György. Énekelni fog a Dávid Ferencz-Egyet énekkara.

— **A falu bosszuja.** Éradony biharmegyei községben furcsa háboru dühöng a lakosság és az előljáróság közt. A községben az utóbbi időben feltűnő sok volt a tüzeset, de csodálatosképpen a veres kakas hol a bíró, hol a jegyző, hol valamelyik előljárósági tag házára szállott. Azt a háztetőt, a melyik alatt nem hivatalbeli ember lakott, gondosan elkerülte a veszedelem.

Az előjáróság kereste a gyújtogatót, de nem tudta elcsipni. Végre is az a gyanu merült fel, hogy az egész falu bűnös szövetkezésre lépett az előjáróság ellen, mert az szigorúan kezdte behajtani a nagymértékben fölszaporodott adóhátralékot. Most aztán Dobozy Kálmán járási főszolgabíró előterjesztést tett az alispánnak, hogy az éradoyni előjáróság házait biztosítsák kényszer útján az egész község terhére.

— **Verseny birkózás.** Kolozsvárt újabb ismét divatba jött a birkózás, mely a nyár folyamán ugyancsak nagy lázban tartotta az embereket. Mióta a Leó-féle cirkus és az orfeumok eltávoztak Kolozsvárról, ez a sport is szünetelni kezdett, migsem *Wladimir* orosz atléta ide való jövetelével ismét divatba hozta. Most Kolozsvárt is alakult egy ilyen birkózó iskola, melynek vezetője, *Wladimir Szergievics Stefan*, arra kért fel bennünket, hogy az iskola megnyitását és működését a közönség figyelmébe ajánljuk. Beiratkozni lehet mindennap este 6 órakor az egyetem tornahelyiségében, hol a mérkőzések naponként folynak. *Wladimir* különben a jövő hónap 9 és 10-ik napján nagy versenybirkózást fog tartani, melyen több bécsi és fővárosi atléta, azonkívül kolozsvári sport férfiak is részt fognak venni. A birkózás színhelye a Redout vagy a Tornavivoda lesz, a szerint, hogy a kérdéses napon melyik helyiséget lehet kibérelni.

— **Izomerősítő svéd-gimnasztika.** Az iskolai általános tornázási kötelezettség dacára az ifjúság 20%-a tornamentes. minek okát abban keressük, hogy igen sok tanuló vagy általános testi gyengeségben, vagy pedig vérszegénység, avagy éppen idegbántalomban szenved. A svédornázás ezen hiányok pótlására van hivatva, hol az egyes egyének passzív tornázása által kíván oda hatni, hogy a testi szervezet összhangzatos fejlődés, edzésben részesüljön. A városunkban eddig ezen testi nevelő-intézmény hiányzott, de most az (Jókai utca 3. sz. I. e.) a mai kor igényeinek teljesen megfelelőleg van berendezve, melynek vezetését két szakférfi: *Nyárády Lajos* és *Magvassy Pál* okl. tornatanárok végzik. A havi díjak igen mérsékelték, mennyiben mindkét nembeli ifjak és felnőttek díja havi 10 korona. A tanuló ifjak azon kedvezményben részesülnek, hogy a leányok havi 8 korona, a fiúk pedig havi 6 korona díj mellett részesülnek a svédorna-oktatásban. A teljesen szegénysorsú tanuló fiúk és leányok az illető tanár, vagy tanító írásbeli igazolására teljesen tandíjmentesen vétetnek fel. Újból is melegen ajánljuk ezen közhasznú s a testi szervezet egészséges fentartására kiváló jótékony hatással bíró intézményt úgy a szülők, tanítók s nevelők, mint általában mindkét nembeli ifjak és felnőttek figyelmébe és pártolásába. A svéd-gimnasztika tisztán nevelési alapon fektetett izomerősítő nevelési tornázás, passzív működéssel, minden veszély nélkül, nem pedig, mint igen sokan gondolják, gyógy-, avagy akrobatai testgyakorlás.

— **Időjárás.** A hivatalos jelentés szerint az időjárás mai napon a következő:

Nagy-Vár — 0°, csendes, borult. Kolozsvár — 6°, csendes, derült. Torda — 8°, csendes, borult. M.-Ludas — 8°, csendes, borult. M.-Vásárhely — 6°, borult, csendes. Szász-Régen — 7°, szélcsendes, borult. Tövis — 6°, csendes, borult. Dicső-Szent-Márton — 6°, csendes, derült. Sárovar — 8°, ködös. Kis-Kapus — 6°, derült, csendes. Segesvár — 8°, borult, csendes. Sz.-Udvahely — 8°, borult, csendes. Brassó — 7°, csendes, derült. Sepsz Sz.-György — 8°, csendes, borult. Csik-Szereda — 3°, csendes, borult. Csik-Gyimes — 2°, borult, csendes. Kézdi-Vásárhely — 4°, borult, csendes. Zernest — 3°, borult, csendes. Predeal — 2°, borult, csendes.

Gyászrovat.

Gopcsa Joachim. Egy közhasznú tevékenységben eltöltött élet végét jelenti az a gyászlap, melyből nagy részvétellel olvassuk *Gopcsa Joachimnak*, Szamosujvár szabad kir. városa nyugalmazott tanácsosának, a városképviselő testületének és Szolnok-Dobokamegye törvényhatósági bizottsága tagjának elhunytát. Hetvenegy esztendőskorában tért örök nyugalomra az ősz apa s nagyapa, hat esztendővel ezelőtt vesztette el hűséges élettársát, gyermekeinek anyját s azóta övének szeretete sem birta eloszlatni bánatát, mely immár, minden földi szenvedéssel együtt, véget ért. Az elhunyt meggyeszerzte ismert és tisztelt munkás férfit volt, ki csöndes és zajtalan, de a közre annál hasznosabb munkássággal szol-

gálta városát s hazáját. Szamosujvár város fejlődésében sok része van s lelkének jósága nemcsak családjának, de embertársainak is bőven kijutott. Tüdőlob vetett véget életének s halála széles körben mély részvétet keltett. Az elhunytat derék család gyászolja, közle *Gopcsa László* dr. kultuszminiszteri titkár és író. Temetése ma delután 2 órakor folyt le Szamosujvárt. — A családhoz számtalan részvénytájkázat érkezett. A gyászbesetről a család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak jelentjük, hogy *Gopcsa Joachim* Szamosujvár szab. kir. város nyugalmazott tanácsosa, Szamosujvár sz. kir. város képviselő-testületének és Szolnok-Dobokamegye törvényhatósági bizottságának tagja stb. övéi iránt öneláldozó szeretetben lefolyt életének 71-dik, özvegységének 6-dik évében folyó hó 24-én reggeli 4 órakor rövid szenvedés után tüdőlobban az Urban elhunyt. A megboldogult földi maradványait f. hó 26-án d. u. 2 órakor fogjuk az örm. kath. sírkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Lelki üdvéért pedig f. hó 28-án d. e. 9 órakor az örmény katolikus főtemplomban gyászmisért fogunk mondani. Nyugodjék békével! Szamosujvárt, 1901 évi január hó 24-én. Dr. *Gopcsa László*, dr. *Gopcsa Jakab* és neje *Osztian Ilona*. *Gopcsa Lili* és férje *Temesvári István*, *Gopcsa Mari*, özv. *Gopcsa Péterné*, *Retezár Czeiczil* gyermekei, veje és menyei. *Temesváry Juliska*, *Temesváry Anna*, *Temesváry István*, *Temesváry János*, *Temesváry Izabella*, *Temesváry László*, *Temesváry György*, *Gopcsa Pál*, *Gopcsa Boldizsár* unokái,

Művészet.

Faust, a tragédia.

Voltaképen könyvdrámának készült az ábrándok és szentimentális holdvilágpoezis korában. Fiatal lelkének minden vágyakozását belelehelte a fiatal *Goethe*, bár e vágyak nagyrésze akkor csak sejtés számba mehetett. Később, az öregség gyengén — de tisztán látó — szemével mérgette végig az öreg *Goethe* e csengő sorokat s a könyvdráma sok nagyhangú frázisa kapott tartalmat e revízió alatt. Ám az eredeteket kutatni fölösleges, ha az eredmény kielégítő.

Magyarázatot írni Róla, Hozzá! már divátját s jóízletét multa. De nem tehetek róla, ha megcsendül én bennem is a visszhang és együtt érzem, de talán másként mondogatom *Faust*tal a gyermekkor visszajáró képeinek csengő bongó rimekbe szedett hangulatait.

Oh, a gyermekkor, az életerő fakadása, a nyúló remények s rózsás hangulatok kora, be más, mennyire más vagy te, mint a minőnek tegnap elszavaltak!

Metafizikai gondolatokat nem erőszakolhatok e tragédiába, nem tudom soha *Faust*ot holmi absztrakt embernek nézni. Sokkal inkább él, sokkal jobban szeret, vágyakozik, élvez, semhogy husnál s végnél másnak tekinteném.

A theoriák sokat aposztrofált szürkesége hát hadd szöjjen e felfogás ellen. Zöld az élet aranyfája és csakis ez a színes, a pompás. A szünetlenül megújuló szívbéli vágnak diadala, az elmélet ködös, mellettuilasztó dohos pora felett; nézzük így a *Faust* első részének első felét. A mi ezután következik, az a bűnhődés, mert a nagy szenvedelmek nyomán ott ólalkodik puhatapu, leselkedő macskája a bűnnek. S ugrik, a hogy nagyon széjjel tártad a karod — ölelésre.

Legyünk hát moralisták! Bűnös uton-módon igaz boldogság el nem érhető. Tegyük meg *Faust* szerződését az ördöggel eredendő bűnnek s legyen ennek okozata a bűnhődés.

Mit számít a felfogás, ha lelkünk csapongása együtt repdes a rokka-dal örökigazságaival s együtt szavaljuk a thulei király aranyserlegének ódon zománczu lassu balladáját!

Messze csapongani olyan szép kies vidéken, és — istenemre — alig tudok *Faust* földjénél szebb revieot.

A barangolás után hadd következzen el az élet prózája; *Faust* után, hadd lássuk az — előadást.

Már maga a színrealkalmazás is szerencsétlen. A mi szép volna, azt kihagyták, a mi felesleges, az ellopja 11-ig az esténket. Az auerbachi pincze jelenet — egy kis scenikai nehézség miatt — elmarad, de az angyalok hamis hangú karát négy versben kell keresztül élveznünk.

A diszletezés, kivéve a *Margit* szobáját, megjárta, de ez a szoba, csúcsves faragványos ajtóival nagyon rontotta az illúziót.

Három főszereplőjében minden jóakarattal megvolt. De a voluntás mellett a »vires« csak *Szakácsban* mutatkoztak. *Mefistója* sikerült, eredeti alak volt. Ebben az irányban, az igaz, nem nagyon voltunk elkényeztetve. *Gazdy Aranka* *Margitja*, sem nem volt német, sem nem volt naiv. *Amannak* illúzióját a pathetikus, deklamáló nyelv, emezét a tragikus mozdulatok rontották el. A két kis dal (A rokkánál és a thulei király) elmondásánál tűnt ki legjobban, hogy nem élte bele magát a darab hangulatába. Figyelemre méltó jelenete csak a legutolsó volt. — *Tompa* *Faustja* jól megtanult szerepről s hosszas — bár nem mindenütt eredményes — tanulásról tett tanúságot. — *Szakácsné* *Mártája*, *Arpási* bosszorkánya — az a *Wallpurgisnacht*!! — beillett az előadásba.

A közönség nagyon kifáradt a négy órás előadás alatt, hogy önkéntelenül fölmerül az a kérdés, nem volna jobb a teljes darabot Ajánlással és Prologgal együtt két estére osztani.

A kerti jelenet magától kínálkozik az első rész végének. A hirtelen rákövetkező rokkajelenet meg épen a valószínűtlenség hatását szüli.

H—h.

* **Vendégszereplés.** A m. kir. Operaház drámai primadonnája, *Diossyné* *Handel Berta*, mint értesülünk, a jövő hó folyamán két-három estére terjedő vendégszereplésre kapott Böldöny intendánstól meghívást. Az eddigi terv szerint ez alkalommal kerülne színre a gróf *Zichy Géza* »*Roland mester*« című dalműve, melyben *Diossyné-Handel Berta* a *Parbleuné* szerepét fogja játszani és énekelni. A bemutató előadásra gróf *Zichy Géza* is megígérte lejárátását.

Egyről-másról.

Budapest, jan. 25.

A brit szigetország uralkodónőjének elhunytja foglalkoztatja ma az egész világot. Ravatalon fekszik *Viktória*, az utolsó welf uralkodó e földön. Hatalmas nemzetség volt ez, mely Nagy Károly idejétől kezdve szerepelt a világhistóriában. Hatalmas nemzetség, a mely annak idején szembeállt a legnagyobbbb dynasztiákkal, a *Hohenstaufen* és a *Hohenzollern*ekkel.

Nagybritannia trónja *Viktória* halálával a Szász-Koburg dynasztiára szállt át, gyarmataival, az indiai császársággal egyetemben.

Nagy jelentőséggel bír ez Európa jövőjére s Anglia új királyában hatalmas támaszt nyerne a belga, portugál és a bolgár Koburgok. A volt walesi herceg, ma *Edvárd* király, azonban benszületett angol herceg, minden ízében nemzeti fejedelem.

A walesi herceget szülői kitűnő nevelésben részesítették. Szerették a gondos apa és anya, de különösen ez utóbbi nagyon szigorú is volt iránta, ha erre szükség volt. Egy izben, kilenc esztendő lehetett akkor a kis princz, mikor királyi anyjával valami kiállítást látogatott meg. A kiállított tárgyakon, mint ez már rendesen szokásos, itt is rajta állt mindenütt, hogy megérinteni tilos. A herceg azonban nem törődött

a tilalommal s apró kővér kezeivel mindent összelogdosott. Hiába kérte anyja, hiába fenyegette, semmi sem használt. Végre is fogta magát a minden brittek felsőes uralkodónője és nyakon legyintette a jövőd királyt. Akkor erről a fejedelmi nyaklevesről vezércikkelyeket írtak és padegogiai olvul állították fel a szigetországban.

A walesi herceg eleinte otthon tanult, de később nyilvánosan hallgatta az oxfordi és cambridgei egyetemeket. Sokat utazott azután s 1863-ban, huszonkét éves korában nőül vette IX. Keresztély dan király leányát, Alexandrát. Házasságából két fiú és három leány-gyermeke született, a kik közül a trónörökös a rendkívül szép, eszes clarencei herceg legszebb korában hunyt el.

Edvard király ifjabb éveiben híres volt mulatós kedvéről, pazarlásairól és e miatt gyakran összeütközésbe is jött királyi anyjával. A nép, az angol nemzet azonban rajongott érte s már trónörökös korában Anglia első gentleman-jének nevezte el. Britannia Európa legalkotmányosabb országa lévén, őt mint trónörökös nem igen játszhatott szerepet, de annál nagyobb sikerei voltak társadalmi téren. A született gavallérnak, az eleganciának igazi mintája volt. A mit ő alkotott a férfidivat terén, az csakhamar elterjedt egész Európában. Valóságos genie volt ezen a téren. Az ő invenciója a kézelős-felöltő, a melyet annyira kedveltek csak nem regen, az övé a redingot és számtalan gallér, meg változatai a nyakkendőknél. Izlése annyira mérvadó lett a férfidivat terén, hogy a mit rajta láttak, azt azonnal utánózták a gavallérok. Megtörtént egyszer egy mulatságon, hogy félreusztott a kravátlíja s másnap a londoni estélyeken az összes gentlemanek félreusztott fehér kravátlíkkal jelentek meg.

Magyarország iránt élénk rokonszenvvel viseltetett a walesi herceg és a magyar ezrednek, a régi híres palatinus huszároknak is *Inhaber*-je, a melynek Hertelendy, a hős generális volt első tulajdonosa és *Stab*-ja Gyöngyösön fekszik. Gyakran megfordult hazánkban s számtalan kedves epizód örökíti itteni mulatásait. Először 1882-ben, mint Festetics Tasziló gróf vadász vendége járt Magyarországon. Budapesten is időzött akkor s rendesen följár a nemzeti kaszinóba. Ekkor történt, hogy elvitték a magyar mánások a népszínházba is, a hol Blahánét hallgatta meg. Elragadtatása nem ismert határt. *A nemzet csalogánya* Anglia gavallér trónörökösét is elbájolta. Felvonásközben le is ment a színpalak mögé, biztosította a nagy művésznőt hódolatáról és meghajolva kezét akart neki csókolni. Blaháné zavarba jött, azután egyszerre hirtelen hátamögé dugta mind a két kezét és a neki sajátos eredeti pajzán játszissággal, tözgyökeres magyar hanglejtéssel így szólt: Nix dájcs... és arczát nyujtotta csókra. Hogy a szép, elkényeztetett herceg örült ennek a cserének, azt talán fölösleges is külön megjegyezni. Meglátogatta a walesi herceg az 1885-iki országos kiállítás is, 1887-ben pedig Miskolcra is elment, a hol szemlét tartva huszárezrede fölött, a tisztikarral együtt le is fényképezte magát.

Különösen megkedvelte a cigányzenét és hogy belekóstolt nálunk, nagyszabású udvari ünnepélyek Londonban alig estek meg cigány-muzsika nélkül. Mikor a 80-as évek végén Viktória királyné uralkodásának 50-ik évfordulóját ünnepelték és Rudolf trónörökös is az angol udvarnál időzött, Balázs Kálmán, a nemrég elhunyt cigányprimás muzsikált a windsori udvari estélyeken. Rudolf trónörökösnek szokása volt, hogy mindig maga diktálta a nótát. Ezúttal is úgy tett. Többek közt elhuzatta az „Ablakomba három cserép muskátli...” régi jó palóc nótát. Ez a nóta még Viktória királynőnek is annyira megtetszett, hogy azonnal előhívtak egy udvari muzsikust, a ki azt menten le is kottázta.

Mulatozásnak, nótázásnak immár vége. Ravatalon fekszik Viktória, törzsének legnagyobb királynője, a kinek legfényesebb lapjait juttatja a világhistória.

Princz Edvard maga is élemedett ember már, többszörös nagyapa, a kire az uralkodás komoly gondjai várnak.

Az új király okos és jószívű ember, politikai érzületét tekintve imperialista és legjobb barátja

volt a legnagyobb angol imperialistának, lord Beaconsfieldnek, a ki annak idején Viktória királynőnek az indiai császári koronát szerezte meg.

Gróf Vay Sándor.

Mulatság.

Farsangi naptár.

Jan. 27. Ipartestület ifjusága tea-estélye.
Febr. 1. Vasuti olvasó- és dalkör estélye a Redoutban.
Febr. 2. A Máv. altiszti kör estélye a Központi Szállodában.
Febr. 2. Nyomdász tea-estély a Tornavivodában.
Febr. 2. A posta-távirda altisztek bálja a Redoutban.
Febr. 2. A kereskedő ifjak köri-estélye a New-Yorkban.
Febr. 4. Jogászbál a színházban.
Febr. 9. Ipartestület bálja a Redoutban.
Febr. 9. Banktisztviselők bálja a New-Yorkban.
Febr. 14. Izraelita nőegylet táncestélye a Redoutban.
Febr. 16. A Tanítók Háza estélye.
Febr. 18. Emke magyar bál a színházban.
Márcz. 2. Evangelikus kötöke.
Márcz. 3. Művészbál a Redoutban.
Márcz. 9. Dávid Ferencz-Egylet házi-estélye a New Yorkban.

A Mária Dorothea egylet tánczetélye. A Mária Dorothea egylet február hó közepe táján fogja megtartani régi jóhírű tánczetélyét, mely az idei farsang egyik legkedélyesebb mulatságának ígérkezik. Az estélyt mely iránt már is széles körben nagy érdeklődés nyilvánul, a Mária Dorothea egylet fáradhatatlan hölgybizottsága, élén Heinrich Józsa képezdei igazgató, elnöknővel s a fiatal emberekből álló nagyszámú rendező bizottság igyekszik minél érdekesebbé és vonzóbbá tenni. A meghívókat a napokban fogják szétküldeni.

M. Á. V. altisztek estélye. Schandl Mihály Máv. főfelügyelő üzletvezető védnöksége alatt a Máv. altiszti kör február hó 2-án este 8 órakor zártkörű tánczvigalmat rendez a Közp. szálloda emeleti díszter. — A rendező-bizottság — élükön Tóth Lajossal, — mindent elkövet, hogy egy kedélyes estét szerezzen. A bálanyai tisztséget Schandl Mihályné fogadta el. Jegyek előre váltathatók Berényi üzletben (Benigni-palota) s a kör helyiségeben (Ferencz József-ut 102. sz.).

A tordai kaszinó február hónap 9-én a vármegye székházának összes termeiben kaszinóbált rendez.

Szerkesztőségi telefon-szám 49.

Kiadóhivatal- és nyomdai telefon-szám 364.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Vasárnap, jan. 27-én.

Bérlet 109. sz.

Délután 3 órakor. Leszállított helyárrakkal.

Ifjusági előadás.

A FÖSVÉNY.

Vígjáték 5 felv. Irta: Molière.

Este 7 órakor. Rendes helyárrakkal.

N Á N I.

Népszínmű 3 felvonásban Irta: Follinus Aurél.

Kezdete 7 órakor, vége 10 előtt.

Színházi játérend.

Hétfő:	A kis szökevény.	(b. 110. sz.)
Kedd:	A görög rabszolga.	(b. 111. sz.)
Szerda:	A Gyurkovics lányok.	(b. 112. sz.)
Csütörtök:	Könyvtárnok	(b. 113. sz.)
Péntek:	Ernáni.	(b. 114. sz.)
Szombat:	D. u.: Tiszturak a zárdában.	(b. 115. sz.)
	Este: Az ember tragédiája.	(b. 115. sz.)
Vasárnap:	D. u.: Falu rossza.	(b. 116. sz.)
	Este: Két pisztoly.	(b. 116. sz.)

NYILT-TÉR.*

Foulard-selyem 65 kr.

3 frt. 65 krig blouseok és ruháknak való. Ugyazintem „Henneberg-selyem” fehér, fekete és színes 65 krtól 14 frt. 65 krig. per meter, franco házhoz szállítva. Minták küldetnek. Levélbélyeg: 20 fillér Svájcba.

G. Henneberg selyemgyáros Zürichben

cs. és kir. udvari szállító. 92 1—13

Tudomásul.

Az »Ujság« basábjain ismételtelen jelentek meg Podoba Vazul ur személyével foglalkozó olyan közlemények, melyek nyilvánvaló célja Podoba ur egyéniségének és közéleti működésének diszkreditálása volt. Mint Podoba Vazul ur védője, kötelességemnek ismerem kijelenteni, hogy Podoba ur a sértő közleményekkel szemben megtette kötelességét, a mennivben a cikkek írója ellen általam sajtópórt tett folyamatra. A sajtópórt előtt idő előtti volna a cikk egyes állításával foglalkozni, de éppoly idő előtti s a mellett ildomtalan a Podoba ur ellen beadott egyes panaszok alapján irányában disqualificáló ítéletet praecipálni. E törekvés ellen az »Ujság« előtt ismeretlen magasabb tekintetektől tiltakozva, kérem a nagy közönséget, hogy méltóztassék ítéletét ügyfelem irányában a folyamatban levő pórtok befejezésig függőben tartani.

Kolozsvárt, 1901. év jan. 25.

97 1—1

Dr. Várady Aurél.

Tisztelt üzletfeleinknek szíves tudomására hozzuk, hogy a cég elbocsájtott könyvelője, Emerich Vilmos. sem pénztelvéltre, sem cégünk nevében ajánlatételre, vagy bármilyen teljesítményekre feljogosítva nincsen s ilyeneket magunkra nézve kötelezőnek elismerni nem fogunk.

Kolozsvárt, 1901. jan. 25.

Pollák és Clauser

96 1—1

vízvezeték és csatornázási vállalat.

Utra praktikus. Rövid használat után is nélkülözhetetlen.

Egészségügyi hatóság által megvizsgálva.

(Bizonyítvány Bécs, 1887. jul. 3.)

Kalodont

elismert legjobb

35 5—42

FOGTISZTÍTÓ CRÈME.

A jó fogtisztító szernek nem szabad darva maga részéből állnia, a melyek a fogak közt ropognak és az emailt megsértik, a mint ez sok fogporral megtörténik. A fogak helyes gondozására nagyon alkalmas az évek hosszú sora óta jó hírnévnek örvendő Kalodont, a mely a fogakat ártalmatlanul tisztán és egészségesen tartja.

Táncztanítási hirdetmény.

Van szerencsém a n. é. közönséget tiszteltetl értesíteni, hogy — úgy mint minden évben, az idén is — márczius hó első felében Kolozsvárra érkezem, hogy a két hónapos

táncztanítási cyklust

megnyissam. A Coloneok összeállítását kérem mihamarább megkezdeni, nehogy ezzel annak idején időt veszítsünk és az eredményről engem mihamarabb értesíteni.

Kiváló tisztelettel

Ziegler József,

táncztanító.

2 4—4

Lakás: Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 25. sz.

* E rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Birtokrendezési hirdetmény.

Ma. 514—1901.

89 3—3

P.

Idéző hirdetmény.

Pecsely község általános határtagositási ügyében a 356—893. I. M. sz. utasítás 61. §-ához képest az elő-munkálatok megkezdésére, illetve a birtok-csoportok megalakítására s ezek képviselőinek és m. mérnököknek megválasztása és a költségelőirányzat elkészítésére tárgyalási határidőül 1901. évi január hó 31-ik napjának d. e. 9 óráját Pecsely községbe kitűzöm, s a tárgyalásra ezen község összes tklvi tulajdonosait megidézem.

Egyszersmind felhívom a birtokrendező mérnököket, hogy azok, a kik a kérdéses ügyben a m. mérnöki teendőt elvállalni szándékoznak, a szerződési pontok előterjesztése mellett ajánlataikat hozzám, vagy az érdekelt felek valamelyikéhez küldjék be.

Kelt Zilahon, a kir. törvényszéknél. 1901. évi január hó 12-én.

KULIN IMRE,
eljáró kir. trvszéki bíró.

Szép tejes bárány

legolcsóbb napi áron

Berdy Károlynál

Baróth, (Erdély).

Épen most jelent meg:

VÉNASSZONYOKNYARA

és más

ELBESZÉLÉSEK.

Irta: LÁZÁR ERNŐ.

Megrendelhető a „Magyar Polgár” kiadóhivatalában Kolozsvárt 2 korona előleges beküldése mellett vagy utánvétellel.

806 24—*

D. DEÁK ERNŐ

mechanikus és műlakatos.

MŰHELYEMET mester-u. 4. szám alól

Páris-utca 11. szám alá helyeztem át,

hol a mai modern kor igényeinek teljesen megfelelő műhelyt rendeztem be s így azon szerencsés helyzetbe jutottam, hogy szakmámba vágó munkálatokban a versenyt mindenkor kiállok a külfölddel szemben.

A n. é. közönség szíves érdeklődését és nagybecsű pártfogását továbbra is tisztelettel kérem

35 6—10

D. DEÁK ERNŐ.

Műhelyemben egy teljesen jó karban álló

2 lóerejű gázmotor

jutányos árban azonnal eladó.

++++++

Ólósó kesztyűk.

Jó munkát kívánok.

16 8—08

LÉBER GYULA

elő-erővel sárga, szívesen tudok és szívesen gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. sz.

Telefonszám 439.

Pénzbeszedői felügyelői

vagy

hivatalszolgái

állást keres egy jó bizonyítványokkal rendelkező, óvadékképes egyén.

Czim a kiadóhivatalban.

95 1—1

++++++

BAROSS-FORRÁS

az összes természetes ásványvizek közt a legolcsóbb és legelvezetesebb.

703

2 literes üveggel 14 kr. 28 fillér.

Főraktár:

SZELE MÁRTON fűszer-üzletében

KOLOZSVÁRT, Mátyás király-tér.

Kapható mindenütt.

○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Uraknak!

Zamba-tokok

megtöltve Santella-olajjal 0,2 és Salollal 0,1.

Számos köszönőirat.

Gyógyít fájdalom nélkül néhány nap alatt hólyag- és csőbántalmakat (folyás.) Orvosiilag melegen ajánlva. Sokkal jobb, mint a Santal.

Egyedül
gyáros

Egy karton 2 forintért kapható. Főraktár és szállító hely: Brady O. gyógyszer-tára, Béce, Fleischmarkt 1. és a kolozsvári gyógyszer-tárakban.

14 32—45

BÁLI MEGHIVÓKAT,
TÁNCZRENDEKET

a fejlett izlés követelményeinek megfelelő kiállításban

jutányos áron készít a

MAGYAR POLGÁR KÖNYVNYOMDÁJA

KOLOZSVÁRT.

Heti részletekben vissza- * * * * *
* * * * * fizethető kölcsönök!

== Jól kamatozó betétek! ==

FELHÍVÁS.

A „Kolozsvári Koronabank Részvénytársaság” 3 évre szóló évtársulatot indított meg, a melybe való belépésre a t. közönség ezennel tisztelettel felhivatik.

Az évtársulat tagjai 3 éven át **hetenként 1 vagy több koronát fizetnek be betéti-könyvre**, s a három év leletével ugy a befizetett összegek, valamint ezek 5% **kamatja** s a késedelmi és átirási díjakból eredő jövedelem is a bank által a tagoknak készpénzben kifizetetik. Az említett jövedelemmel a betett koronák kamatja 10% ra is felnőhet.

A tagok kölcsönt nyernek váltóra, kötelezvényre, értékpapírra és jelzálogra, mérsékelt kamat mellett.

Ha a tag kölcsönt vesz igénybe, a kölcsönt 1—2 koronájával fizetheti 3 év alatt vissza, ha kölcsönt nem vesz igénybe, de bármely okból a befizetéseket beszüntetni akarja, könyvét másra átruházhatja s azt mint készpénzt bárki átveszi.

A hetenkénti koronás befizetést senki meg nem érzi, s így minden tag minden nagyobb áldozat nélkül **3 év alatt jól kamatozó tőkére tesz szert.**

Az évtársulatba való belépést Kolozsvár város és vidéke összes lakosságának legmelegebben ajánljuk.

Kinek komoly szándéka a takarékoskodás, kinek olcsó és könnyen visszafizethető kölcsönre van szüksége, az szándékát ahogy jobban meg nem valósíthatja, mint ez évtársulatba való belépéssel.

Bővebb felvilágosítással szívesen szolgálunk **bankhelyiségünkben Wesselényi-Miklós-u.**

Kolozsvárt, 1901. január hó.

61 3—4

A Kolozsvári Koronabank Részvénytársaság Igazgatósága.

Bérleti hirdetmény.

A Hilberth-féle

kocsigyártó-telep

és négy nagy zárt

87 2—4

raktár-helyiség

hosszabb időre bérbe adandó április 1-től.

A telep alkalmas más gyár- vagy raktár-helyiségnek is. Értekezhetni tulajdonos Hilberth Adolfnál Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 41. sz. házban.

A Richter-féle Horgony-Pain-Expeller

Liniment. Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszor, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik kőszvényről, csúznál és meghűléseknél. **Intés.** Silányabb utánzatok miatt bevásárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” cégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa,
csász. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

AKAR ÖN RENDET TARTANI?

Akkor használjon levelezései, számlái, valamint mindenféle iratainak megőrzésére

**SHANNON-REGISTRATORT
SCHWANHÄUSSER-től.**

Képes árjegyzék a Schwanhäusser-féle Shannon-Register-rendszerről ingyen és bérmentve.

Ügyeljen mindenki szigoruan

„Schwanhäusser”
cégre.

SCHWANHÄUSSER

Shannon-Registrar-Vállalat

Bécs, I. Johannesgasse 2., I. em.

22 9—12

Bámulatos ujdonság!

325 drb 1 frt 95 kr.-ért.

Egy pompás aranyozott óra elegáns láncszal, három évi jótállás mellett, egy „Laterna Magika” 25 érdekes képpel, 1 igen finom nyakkendő-tű simli-brillantkövvel, 1 keleti gyöngyökből való nyakék, a legmodernebb női ékszer patent zárral, 1 finom bőr pénztárca, 1 nagyon elegáns szivarszipka, 1 double-arany közelő- és ingombgarajura, 1 finom zsebkész, 1 finom toiletté-tűkör tokban, 20 darab a levelezéshez szükséges tárgy és még 200 darab különböző apróság, mely minden háztartásnál elkerülhetetlen. Az érdekes 325 darab tárgy, melyek közül maga az óra megéri a pénzt, megkapható 1 frt 95 kr. utánvétellel az előírásnál

88 2—5

S. KOHANE, KRAKÓ

S. B. N. 30.

Ha a küldött áruk nem felelnek meg, a pénzt visszaadják.

Legjutányosabb árakban.

Szép és nagy választék mindenféle

bőrdíszműáru cikkekben

nők és urak részére. A legszebb ujdonságok, bőrből arcképek, kaszték és levél-mappák. — Készítik minden előforduló bőr-árakat rendelés szerint szecseszios ezüst sarkok vagy virágokkal és sport-jelvényekkel díszítve, (díszítés külön is kapható).

Utazó cikkek: kézi- vagy nagy ládabőröndöket, utazó-táskákat vagy akár milyen más utazó-cikkeket raktáron tartok és rendelés szerint a legszebb kivitelben készítek a saját műhelyemben.

17 8—64

KLASZOVITT GYÖRGY, szíj- és nyereggyártó
Kolozsvárt, unió-utca.

Számtalan hálá- és
elismerő-nyilatkozat!

A legelőkelőbb orvosok
által ajánlva!

Nélkülözhetetlen házi gyógyszer
minden családnál!

Pserhofer J.

VÉRISZTÍTÓ LABDACSAI

Évtizedek óta el vannak terjedve az egész világon s kevés azon család, a hol ez a páratlan házi gyógyszer hiányzik.

E labdacsokat az orvosok különösen az oly bajoknál ajánlják, amelyek nehéz emésztésnek s dugulásnak következményeként, mint pl. zavar az epetörzsben, a felfúladt aránytalanság, kólika, aranyér stb. Vértisztító hatásként fogva kiválóan jó hatást gyakorolnak vérszegységre, csúszkásra s az ebből származó bajokra, mint ideges fejfájás, sápadt stb. E vértisztító labdacsokat nagy előnye, hogy szelíden hatnak, fájdalom nem okoznak s így a leggyöngébb szervezetekkel bíró egyének, sőt gyermekek is bátran használhatják.

Használati utasítás mellékelve.
1 doboz, mely 15 labdacsból áll 21 kr.
1 tegeres, mely 6 doboz 1 frt 05 kr.
A pénz előzetes beküldése után bérmentve:
1 tegeres 1 frt 25 kr.
2 tegeres 2 frt 30 kr.
3 tegeres 3 frt 35 kr.
10 tegeres 9 frt 20 kr.

Egyedüli készítő és szétküldési főraktár:

Pserhofer J. gyógyszerész

Bécs, I. Singerstrasse 15.

Eljárás: piknél fogva a labdacsokat a legkülönbözőbb alakokban és nevek alatt utánhozhatunk mindenki számára. Pserhofer J. le van tartva a labdacsokat k. r. len, s az k azok valódiak, amelyek dobozain k fedőjén piros színen „PSERHOFER” kézírása látható.

Nélkülözhetetlen házi gyógyszer
minden családnál!

Övakkordunk utánzatoktól!

Ezen labdacsokok hatása gyors és biztos!

Téglagyár bérbeadás.

Kolozsvár várostól egynegyed órányira fekvő, tégl- és cserép-gyártáshoz a legjobb anyagot szolgáltató téglagyári telep előnyös feltételek mellett egy vagy több évre bérbe kiadó.

Értekezhetni Kolozsvárt, köfalsori szappany-utca 5. szám alatt. 86 4-5

KLYTHIA a bőr ápolására, szépitésére és finomítására. **PUDER**

Elegáns, toilette, salon és bál pudér, (fehér, rózsás és sárga) vegyileg elemezve és jóváhagyva dr. J. J. Pohl os. és kir. tanár által Bécsben.

Elismerő iratok a legjobb körök közül minden dobozban.

GOTTLIEB TAUSSIG

cs. és kir. udv. toilette-szappan- és illatszergyáros Bécsben.

Főrakt. Wien, I. Wollzeile 3

Kapható: a legtöbb illatszert és drogueria üzletben és gyógyszerárakban.

Ára egy doboznak 1 ft 20 kr. Elküldés utánvétellel vagy az összeg előleges beküldése ellenében. 60 3-36

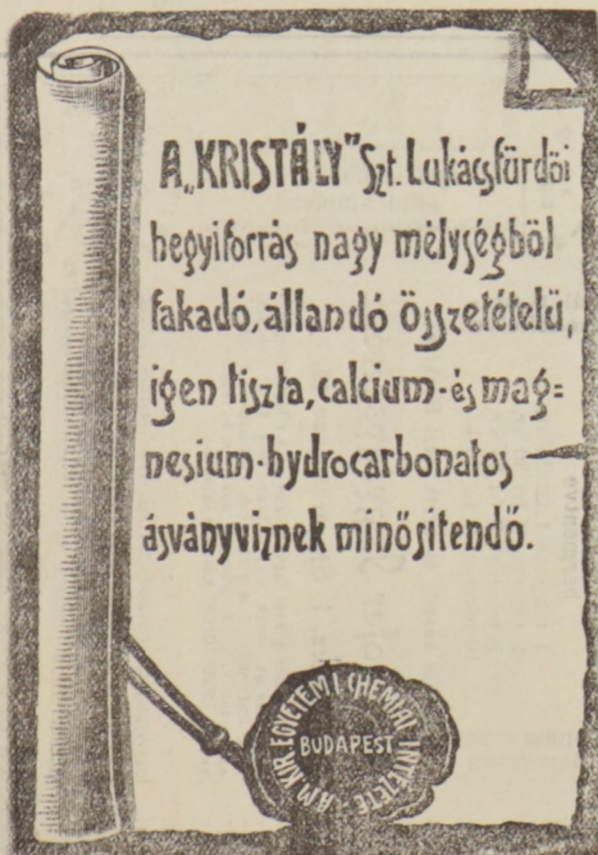
SUCHARD CSOKOLÁDÉ

1900. párisi világkiállítás

GRAND PRIX

— legelső kitüntetés. —

12 4-52

A. KRISTÁLY Szt. Lukácsfürdői hegyiforrás nagy mélységből fakadó, állandó övezetű, igen tiszt, calcium- és magnesium-hydrocarbonatos ásványviznek minősítendő.

Több száz kiváló orvos által ajánlja.

A legizletesebb és legolcsóbb ásványviz.

Kapható minden jobb fűszer-kereskedésben és vendéglőben.

Kufeké-féle gyermeklisztje

Magyarország Ausztria, Németország sat. legelső hozzáértői ajánlják Legjobb és legolcsóbb táplálkozás egészséges és belső gyermekeknek Kapható minden gyógyszerárban, drogueriaiban és a gyárnál. R. KUFEKE WIEN VI/2

Szénásy, Hoffmann és Társa

selyemáruháza

Budapest, IV., Bécsi-u. 4.

Báli saisonra dus és szép választéku raktárt tart gáz, tulles és selyemző-..... vetekben

Minták vidékre kívánatra pontosan küldetnek.

88 3-16

VILÁGPANORÁMA

KOLOZSVÁRT,

Szentegyház-utca 1a. (róm. kath. bérház.)

Ezen a héten, 1901. január 27-től február 2-ig látható

Vilmos császár csatorna

megnyitási ünnepélye

Hamburgban, Kielben és Holtenauban stb.

Belépti díj: személyenként 40 fillér. Katonák és tanulóknak 20 fillér.

Nyitva van mindennap reggeli 9 órától 1/2-ig és délután 1/2 órától este 10-ig. 15 12-*

Kérem!

kisértse meg az elismert kitünő

„HELM“-CACAOT

és

„HELM“-CSOKOLÁDÉT.

A legtisztább és mégis a legolcsóbb hollandi gyártmány.

Kapható minden nevesebb fűszer- és csemege-üzletben. 19 17-26

Holland-amerikai vonal, Rotterdam New-York.

Közelebbi indulások:

Potsdam, január 31. 11 ó. d. e. Spaarndam, febr. 7. 3 ó. 30 p. d. u. Rotterdam, febr. 14. 10 ó. d. e. Amsterdam, febr. 21. 3 ó. d. u.

Uj kettős csavargőzősők:

Rotterdam 8302 tonna, Statendam 10.320 tonna, Potsdam 12.500 tonna.

Arak: első Cajüte 264 kor. tól feljebb } a kikötőből
második Cajüte 228 kor. tól feljebb }
III. oszt. 197 k. 40 f. Bécsből.

Iroda Bécsben Cajütekre: I. Kolowratring 10; III-ik osztályra: IV. Weyringergasse 7 A.

Fiókok: Brünnt, Innsbruckban és Triesztben. 59 3-13

Nélkülözhetetlen és felülmulthatatlan, hatásában csatlhatatlan.

Világczikk. Kivitel minden országba.

CHIEF-OFFICE 48, BRIXTON-ROAD, LONDON S W

Legmegbízhatóbb, legjobb, világghírű és legkeresettebb házi szer.

Thierry A. gyógyszerész balzsama

Ielülmulthatatlan szer minden mell-, tüdő-, máj-, gyomor- és mindennemű belső betegség ellen. Külsőleg a leghatásosabb

Csoda gyógyszer.

Csak akkor valódi, ha az összes művelt államoknál bejegyzett zöld „apóca védő-egygyel” és a tégelyzárba bevészt jelzéssel: „Allein echt” van ellátva. Évenként bebizonyíthatóan 6 millió üveg készül. Postán bérmentve 12 kis vagy 6 nagy üveg 4 korona. Próbá üveg prospektussal és az összes államokban levő raktárak jegyzékével 1 kor. 20 fill. Csak előzetes fizetés után küldetik.

Thierry A. centifoliakenőcse

(csodakenőcsének nevezik) utólráhetetlen szívó erejű és gyógyhatású. Operációkat a legtöbb esetben fölőlegessé teszi. E-kenőccsel egy 14 éves, gyógyíthatatlannak tartott csontszut, ujabban pedig egy 22 éves rákszerű bajt gyógyítottak meg. Antiszeptikus és gyorsan enyhítő s teljeseu gyógyító hatású mindenféle sebnél és gylvadásnál. Gyorsan puhít és osztat, megszabadít biztosan a még oly mélyen behatolt idegen elemektől. Egy tégely bérmentve 1 kor. 80 fillér, csak az összeg előzetes beküldése mellett.

Nagyobb rendeléseknél olcsóbb. Évenként bebizonyíthatóan 100.000 tégely készül. Mindkét szerrel nagy tömeg nyilatkozat áll rendelkezésre megtekintetés végett a világ minden részéből. Ovakodjunk utánzatoktól és ügyeljünk a minden tégelybe égetett czégre: **Apotheke zum Schutz-Engel des A. Thierry**. Hol raktár nincs, ne engedjük magunkat hamisítványok, vagy állítólag hasonló értékű készítmények megvételére bírni, hanem rendeljünk közvetlenül így czimezve:

Thierry A. gyógysz. gyára Pregraga, Rohitsch-Sauerbrunn mellett.

(Az osztrák cs. és kir. államhivatalnokok szövetkezetének szállítója). (Contractor of the War-Office and the Admiralty, London.) 26 11-25

SERRAVALLO CHINA-VAS-BOR

orvosi tekintélyek által ajánlva és használva, mint Prof. Dr. Eraun udv. tanácsos, Prof. Dr. Drasche udv. tan., Prof. Dr. báró Kraft-Ebing udv. tan., Prof. Dr. Monti, Prof. Dr. lovag Mosetig-Moorhof, Prof. Dr. Neusser, Prof. Dr. Schauta, Prof. Dr. Weinlechner stb.

gyöngéknek és üdülő betegeknek.

Kitüntetések: Róma, 1894. XI. orvosi congressus. Nápoly, 1894. IV. vegyészek és gyógyszerészek congressusa. Kiállítások: Velence 1894. Kiel 1894. Amsterdam 1894. Berlin 1895. Páris 1895., Quebec 1896—1897. Turin 1898. Conea 1900. Nápoly 1900. Páris 1900.

Több mint 1000 orvosi elismervény

E kitünő szer különös finom ízénél fogva gyermekek és nők által szívesen használatik. — Kapható minden gyógyszerárban 1/2 literes palaczkokban 2 k. 40 fill., 1 literes palaczkokban 4 k. 40 fill. 37 4-39

Serravallo gyógyszerára Triesztben.